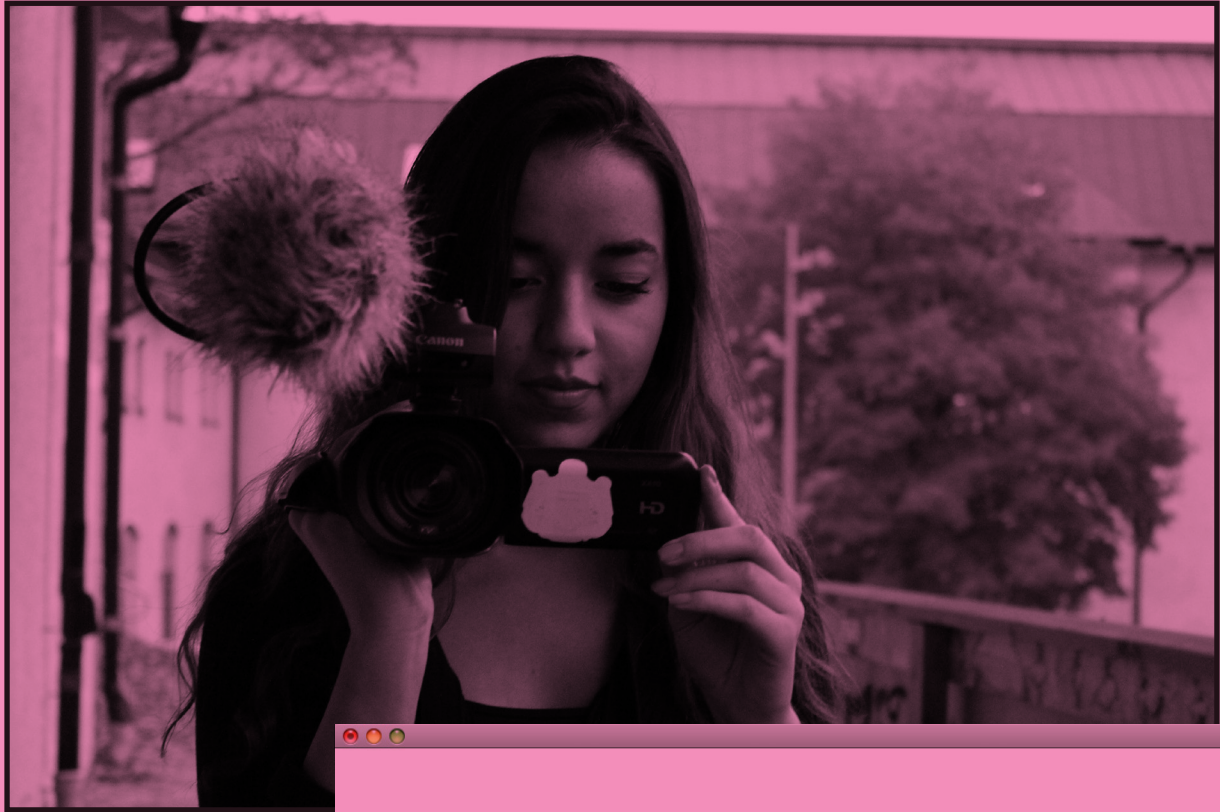

BARN OCH UNGA PRODUCERAR

**Vad betyder det
för dem, för oss
och för världen?**

**EN RAPPORT FRÅN ETT
KONSTNÄRLIGT
UTVECKLINGSARBETE**

SAMMANFATTNING

Det här är en rapport från ett konstnärligt utvecklingsarbete på Stockholms konstnärliga högskola/Stockholms dramatiska högskola. Arbetet har kretsat kring frågor om barns eget skapande i mediepedagogiska processer.

Syftet med arbetet har varit att fördjupa oss i vår egen praktik och skapa ny kunskap, idéer och frågeställningar till andra som arbetar med frågor om barn och skapande eller som har ansvar för att utveckla området inom ramen för sina tjänster.

Vi hoppas att ge läsaren en grundförståelse av området och skapa ett intresse för att arbeta med och forska vidare i frågor kring barns och ungas eget skapande. Vår förhoppning är att vi kan inspirera andra att göra nya tolkningar och analyser som kan skapa mer kunskap inom fältet.

I rapporten redovisar vi vad barn och unga själva tänker om mediepedagogiken och dess effekter på dem själva utifrån fem specifika teman: självförtroende, identitetsskapande, makt, delaktighet och mediekritik.

Vi redogör för hur mediepedagogik och ungas eget skapande hänger ihop med:

- vilka som söker till konstnärlig högskola;
- vilka som sedan blir yrkesverksamma inom mediefältet; samt
- hur public service påverkas av ungas eget skapande.

Rapporter och undersökningar som vi har citerat i vårt arbete visar att bakgrund och familj har betydelse för ungas yrkesval. Därtill har det betydelse för det framtida yrkesvalet om man fått stöd och om man har förförståelse eller förkunskaper innan man söker utbildning inom nya områden. Det har vi fått bekräftat i samtalen med unga i vårt arbete.

Rapporten avslutas med konkreta förslag om hur barn och unga ska kunna ta större plats i medielandskapet som medieproducenter i egenskap av demokratiska medborgare, allt enligt ”en fjärde vägs barnafostran.”

Med rapporten följer också en filmad dokumentation som går att se om man skannar QR-koden eller klickar på länken nedan.

<http://www.stdhplay.se/barn-och-unga-producerar>

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 7 FÖRORD
- 9 BAKGRUND
NÅGRA VIKTIGA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ARBETET
VAD VAR KURSEN DIGIPED?
VAD GÖR FÖRENINGEN FANZINGO?
- 15 KU-ARBETETS FRÅGESTÄLLNINGAR OCH SYFTE
OM ATT VARA PRAKTIKER OCH "FORSKARE"
- 17 HUR HAR VI GJORT? METOD
- 19 KONTEXT OCH OMVÄRLDSANALYS
VAD HAR GJORTS PÅ OMRÅDET?
MIK – MEDIE- OCH INFORMATIONSKUNNIGHET
IDÉHISTORISK UTBLICK : SYN PÅ BARN
OCH BARNDOM GENOM TIDERNA
- 24 EN FJÄRDE VÄG FÖR BARNES FOSTRAN?
CHILDISM ELLER "BARNISM"
HUR SER FJÄRDE VÄGENS BARNFOSTRAN UT?'
- 28 ANALYS AV SAMTAL MED BARN.
FRÅGESTÄLLNING 1:
VAD BETYDER DET FÖR BARNEN ?
INLEDNING
SJÄLVFÖRTROENDE
IDENTITETSSKAPANDE
DELAKTIGHET
MAKT
SKAPA KRITISKA MEDIEKONSUMENTER
SUMMERING
- 40 ANALYS AV SAMTAL MED BARN.
FRÅGESTÄLLNING 2:
VAD BETYDER DET FÖR STDH ?
INLEDNING
VAD KAN STDH GÖRA FÖR ATT FÅ FLER UNGA
SOM DU ATT SÖKA?
SUMMERING

- 47 ANALYS AV UTMANINGAR FÖR
MEDIEPEDAGOGISK VERKSAMHET
- 50 ANALYS AV SAMTAL MED BARN.
FRÅGESTÄLLNING 3:
VAD BETYDER DET FÖR VÄRLDEN?
INLEDNING
PUBLIC SERVICE OCH TV-TITTANDE ENLIGT BARNEN
HUR SER KOMMERSIELLA AKTÖRER PÅ BARNNS EGEN PRODUKTION?
HUR SER PUBLIC SERVICE PÅ BARNNS EGEN PRODUKTION?
- 54 KAN MEDIEPRODUKTION VARA EN METOD
FÖR FJÄRDE VÄGENS BARNAFOSTRAN?
- 56 AVSLUTNING
BARNENS TANKAR OM DEN MEDIEPEDAGOGISKA
VERKSAMHETEN
NÅGRA FRÅGESTÄLLNINGAR INFÖR VIDARE FORSKNING
- 59 MÖJLIGA VÄGAR VIDARE
- 60 BILAGOR
FILMAD DOKUMENTATION
TRANSKRIPTION AV FOKUSGRUPPSAMTAL
- 79 LITTERATURFÖRTECKNING
- 80 FOTNOTER

FÖRORD

För mig, Erika Höghede, startade detta arbete efter ett möte med tre av mina före detta studenter, Shahab Ahmadian, Luis Lineo och Manuel Cubas, år 2011 på kursen Barnprogrammen och framtiden på Stockholms dramatiska högskola. Shahab, Luis och Manuel arbetade då på mediehuset Fanzingo i Alby som mediepedagoger. Där arbetade också verksamhetschefen Samuel Sjöblom. Alla gjorde de mig uppmärksam på det viktiga arbetet med barn och unga inom deras verksamhet, där barns egna berättelser stod i centrum och där pedagogens roll var att ta ett steg tillbaka och låta barnen producera själva.

När jag tog del av de arbeten som barnen hade gjort på Fanzingo, såg jag att berättelserna genomsyrades av frispråkighet och mod. Framför allt var de berättade utifrån ett perspektiv på verkligheten som jag annars inte hade kommit i kontakt med i någon annan medieform. Barns eget perspektiv på sin samtid i det lilla och i det stora. Det kändes viktigt.

Mötet med Fanzingo inspirerade mig sedan att skapa kursen Digital medieproduktion för pedagoger (Digiped) på Stockholms dramatiska högskola, som gavs i två kursomgångar med startår 2012 och 2014.

Det gav mycket ny energi när jag, Samuel, träffade Erika, en biträdande studie- rektor på StDH som var intresserad av samma frågor som vi på Fanzingo och som ställde rätt frågor.

Vi, Erika och Samuel, påbörjade ett längre samtal om *hur* mediepedagogisk verksamhet är knuten till demokratiska principer och barns rättigheter. Vi kom fram till att vi hade många gemensamma utgångspunkter och frågor. Denna dialog var upprinnelsen till vårt samarbete och detta KU-arbete.

Vi hade båda genom vår mediepedagogiska praktik positiva erfarenheter av verksamhetens effekter. Vi kunde se att om man blir lyssnad till som ung, om man förmår att skapa och analysera medieinformation, så får det betydelse för hur man engagerar sig och navigerar i sin samtida kontext, vilka yrkesval man gör och hur man förhåller sig till demokratin. Vi trodde att mediepedagogiska metoder som når icke-initierade grupper på sikt gör att konsten, politiken och medierna blir mer angelägna för fler än de redan invigda.

Men detta var *våra* tankar, och vad tänkte egentligen barnen och de unga själva om dessa frågor? Vi bestämde oss för att fråga dem. Vad tycker de unga själva att det haft för betydelse för dem att få skapa digitala berättelser?

I KU-arbetet har vi också fördjupat oss i vår praktik genom att tala med ”experter.” Vad betyder det för Stockholms dramatiska högskola att barn producerar

eller inte producerar? Vi har dessutom varit intresserade av vad det betyder för public service. Sist men inte minst undrar vi vad det betyder för demokratin.

Arbetet har varit ett samarbete där vi utvecklat tankar tillsammans. Denna skrift har vi också skrivit tillsammans, och den bär därför prägel av våra olika språk och tankar.

Vi vill rikta ett stort tack till alla barn, unga och experter som ställt upp och pratat med oss. Vi vill också tacka vår handledare Barbro Smeds för feedback och tankar om denna text. Tack också till kollegor, vänner och familj som läst och agerat bollplank under hela processen.

Erika Höghede
och Samuel Sjöblom

Erika Höghede är före detta biträdande studierektor på Stockholms dramatiska högskola (StDH). Erika har sedan 2009 utvecklat fristående kurser på basnivå och avancerad nivå på StDH samt högskolegemensamma kurser med normkritiska förtecken för alla kandidatutbildningar på högskolan. Erika är skådespelerska (film, tv, radio, teater) och även manusförfattare för främst barnproduktioner. Hon har utvecklat programkoncept för barnprogram på SVT och UR sedan 1994.

Samuel Sjöblom är verksamhetschef på Föreningen Fanzingo. Samuel är utbildad på Kaospiloterna i Århus i Danmark (2005) och har arbetat med socialt entreprenörskap i olika former inom ramen för Röda Korsets ungdomsförbund och på mediehuset Fanzingo. Samuel har även varit student på StDH på den fristående kursen ”Crossmedia – from idea to distribution.”

Stockholms konstnärliga högskola (SKH) bildades 2014 när Dans- och cirkushögskolan, Operahögskolan och Stockholms dramatiska högskola gick samman. SKH:s vision är att genom sin unika sammansättning av utbildningar och konstnärlig forskning skapa möjligheter för framtidens kunskaps- och samhällsutveckling. Stockholms dramatiska högskola (StDH) utbildar till ett stort antal yrken knutna till scenkonst, radio, film, tv och andra medier.

BAKGRUND.

NÅGRA VIKTIGA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ARBETET

Våra olika ingångar i detta arbete bildar en viktig förståelseram för hela KU-arbetet Barn och unga producerar. Nedan berättar vi dels om kursen Digital medie pedagogik (Digiped), som varit Erikas naturliga väg in i arbetet, dels om föreningen Fanzingos verksamhet, som varit det sammanhang där barnen och de unga som vi intervjuat under arbetet befunnit sig.

VAD VAR KURSEN DIGIPED?

2012 påbörjade Erika tillsammans med Tinna Joné (före detta prefekt på Institutionen för film och media) arbetet med att skapa kursen Digital medieproduktion för pedagoger (Digiped) på Stockholms dramatiska högskola. Kursen gavs i två kursomgångar med startår 2012 och 2014.

Kursen Digiped kunde sökas av pedagoger som arbetade inom gymnasium, grundskola, förskola, bibliotek med mera. Mellan kursträffarna utförde studenterna uppgifter tillsammans med sina barngrupper.

I pedagogernas barngrupper fanns många kategorier av barn och unga representerade: ensamkommande flyktingbarn, barn med autismspektrumdiagnoser,

unga från grundskolans årskurs 1–9, unga på gymnasium, barn på dagis, barn på särskola, barn med särskilda behov, barn från förorter, landsbygd och storstad.

Kursen utgick från att barns och ungas egna berättelser stod i centrum. Pedagogens uppgift var att erbjuda möjligheter och inspirera barn och unga att hitta former för sina berättelser.

Kursen lyckades, om än i liten skala, att utbilda och inspirera många barn att berätta. Pedagogerna kände också att de utvecklades genom arbetet med barn och unga.

Några citat om kursen Digiped

”Detta att få definiera sig själv, berätta sin historia och sina förutsättningar är ju alldeles extra viktigt när man på något sätt avviker från normen, till exempel för att man har en diagnos eller ett funktionshinder.”

Dharana Favilla, ledare för fritidsverksamhet

”Trots mitt omfattande intresse för mer avancerad teknik så har barnens skapande samt föreläsares och litteraturens budskap verkligen fått mig att inse berättelsens värde i sig [...] Vi måste ge dem verktygen så att de kan nå ut med sina egna berättelser. Hur de väljer att göra det är sedan upp till dem. Det har varit en häftig resa med Digiped [...]”

Madeleine Sommervig,

personlig assistent till ett barn med funktionsnedsättning

”En annan bok som gav mig fler ögon när det kommer till barnperspektiv är Att lyssna på små barn. Som gav mig det ögat som jag inte hade innan jag började kursen riktigt. Att verkligen sätta sig i barnens ögon och förstå världen ur dem gav mig inspiration [...]”

Micael Henriquez,

mediepedagog på mediehuset Fanzingo i Alby

VAD GÖR FÖRENINGEN FANZINGO?

Föreningen Fanzingos syfte har sedan starten 2006 varit att skapa praktiska och ekonomiska möjligheter för unga skapare och berättare inom film, tv, radio, scen och andra kultur- och medieformer att förverkliga sina idéer. I föreningens stadgar står det också att Fanzingo ska verka för de olika mediernas och uttrycksformernas utveckling.

I dag är mediehuset Fanzingo ett socialt produktionsbolag. Fanzingo producerar mediepedagogiska processer, social verksamhet, opinionsbildande verksamhet,

lokalt engagemang och konkreta medieproduktioner. Utgångspunkten och kärnan i allt arbete är den personliga berättelsen.

Fanzingos mission är att skapa möjligheter för unga i allmänhet och underrepresenterade grupper i synnerhet att lära sig berätta historier utifrån sitt perspektiv. Genom att jobba med grupper som annars inte syns och hörs kan Fanzingo erbjuda medierna nya berättare och ett angeläget innehåll.

Verksamheten drivs av en tanke på att individer kan växa genom att frigöra sin skapandekraft och tron på att demokratin och samhället utvecklas genom att fler röster blir hörda och att fler perspektiv görs tillgängliga i medierna.

Fanzingo driver både långsiktig verksamhet och startar innovativa projekt. Projektledarna och pedagogerna som arbetar på Fanzingo agerar ofta som möjliggörare och länkar mellan olika sektorer och aktörer i samhället, och har blivit lite av experter på att översätta och skapa förståelse mellan olika grupper och deras behov. Därför kan de jobba med frågor och målgrupper som få andra lyckas engagera.

Fanzingos pedagoger är yrkesverksamma personer som själva producerat tv, film och radio. På Fanzingo arbetar de med processororienterad produktion tillsammans med olika målgrupper. Detta betyder i praktiken att utvecklingsprocessen är viktigare än själva produkten eller produktionen. De ungas upplevelser av att producera och berätta om sig själva ska vara positiva och utvecklande.

Relationerna mellan deltagarna och pedagogen ska vara positiva och bygga på ett ömsesidigt lärande.

Fanzingos huvudsakliga målgrupper har de senaste åren varit unga i miljöprogrammen, personer med erfarenhet av psykisk ohälsa, unga med erfarenhet av kriminalitet, droger och inlåsning samt unga hbtq-personer.

Fanzingo står bakom projekt som Radio Fri, Radio och Scen Totalnormal, Shoo och Medieverkstan i Botkyrka kommun, Queera Berättelser och en mängd andra mediepedagogiska verksamheter i skolor och kommuner i Stockholmsregionen.

Fanzingo har de senaste fem åren nått ungefär 3 000–4 000 barn och unga per år i alla sina olika verksamheter.

I vilken kontext skapades Fanzingo?

När den här studien avslutas har föreningen Fanzingo funnits i tio år. På dessa tio år har samhället i stort och de barn och unga som vi arbetat med varit med om en digital revolution som är svår att se och greppa, eftersom vi fortfarande är mitt uppe i den och så mycket har hänt under så kort tid. Vad har hänt?

Den digitala revolutionen

År 2006, det år då Fanzingo startade, såg våra medievanor mycket annorlunda ut. Då hade ännu inte Apple släppt sin första smartphone, iPhone. Facebook skulle precis lanseras i USA för vanliga användare. De unga i Sverige hade precis börjat använda internet i stor skala och hängde fortfarande på forumet Lunarstorm. Myspace var internationellt sett det största sociala forumet på internet.

Då, år 2006, definierades en ung ”högkonsument av medier” av Statens medieråd som en ung person som använder ”någon medieform” mer än tre timmar om dagen. Tv var fortfarande det vanligaste mediet: 80 procent tittade på tv varje dag, medan bara 50 procent av tonåringarna i studien använde internet varje dag.¹

Vid motsvarande mätning år 2015 hade tv-tittandet sjunkit hos samtliga åldersgrupper av unga, men utvecklingen var mest påtaglig bland tonåringar.² Statens medieråd skriver i 2015 års rapport:

Den kraftiga ökningen av internet- och mobilanvändning för med sig att begreppet [högkonsument] har förlorat sin innebörd som en särskiljare av extrema mediekonsumenter. Idag är en majoritet av alla barn äldre än 12 år högkonsumenter av internet och alla över 13 år är högkonsumenter av mobiltelefoni. Gårdagens högkonsumenter är således dagens genomsnittsanvändare. Det är överhuvudtaget svårare att göra tidsmässiga distinktioner mellan att vara uppkopplad och nedkopplad (dvs. att använda internet).³

Och fortsätter med att konstatera:

Att använda sociala medier är den vanligaste internetaktiviteten hos barn mellan 13–16 och unga mellan 17–18. 71% av 13–16-åringarna och 8% av 17–18 använder sociala medier dagligen. En majoritet i alla åldersgrupper är aktiva i sociala medier – 58% av alla 9–12-åringar, 91% av alla 13–16 och 95% av alla 17–18 använder sociala medier. 2010 och 2012/13 var Facebook det populäraste sociala mediet, men är nu helt omsprunget av Instagram bland de yngsta, även bland 13–16-åringarna är Instagram populärare än Facebook.

Unga – en underrepresenterad grupp i medierna

Utgångspunkten för föreningen Fanzingo när den bildades 2006 – att unga generellt är en underrepresenterad grupp i medierna som behöver stöd för att synas – har alltså delvis ställts på ända utifrån den utveckling som skett de senaste 10 åren. De unga använder och producerar sina egna medier på daglig basis.

Det har aldrig varit så lätt som nu för barn och unga att skapa och publicera digitala verk. Och de kommunicerar med varandra i allt högre grad genom egna audiovisuella produktioner – både i form av foton och rörliga videor. I de sociala medierna, på Instagram och på Youtube och i andra forum skapar barnens egna produktioner en värld där de vuxna ofta inte har någon närvaro.

Men hur ser det ut i de traditionella medierna? Författaren och journalisten Ylva Mårtens kunde i sin bok *Vad säger barnen?* genom en liten men spännande statistisk undersökning i Sveriges radios P1 och P4 konstatera att barns och ungas röster fortfarande är underrepresenterade i de traditionella broadcastingmedierna i förhållande till deras andel av befolkningen.⁴

Vi menar att frågan om vilka som får berätta och vilka som kommer till tals fortfarande är aktuell, trots den snabba digitaliseringen, och att det fortfarande finns frågor om barns och ungas representation i medier som bör undersökas och problematiseras.

Att göra sin röst hörd – allt bygger på nätverk

Makt kan kopplas till kommunikation och dess organisering. Idag utmanas etablerade maktstrukturer i media då tekniken erövrar av allt större grupper människor i samhället. Trots denna tillgänglighet är det i stor utsträckning de redan privilegierade i samhället som utnyttjar dessa nya möjligheter till inflytande och delaktighet.⁵

”En Youtube-video som ingen tittar på är som ett träd som faller i skogen,” säger George Herliz i en intervju i vår filmade dokumentation. Han är creative director på United Sceens, som hjälper unga populära ”Youtubers” att utveckla sina egna kanaler, att skapa en publik och att sälja annonser.

Medielandskapet i dag gör människor ännu mer beroende av att finnas i relevanta nätverk eller sammanhang som skapar möjlighet att nå ut till publiken. Trots att det är gratis att publicera så måste man finnas i rätt nätverk för att kunna nå ut.

I Fanzingos mediehus får individer och grupper som av olika anledningar lever i medieskugga skapa digitala verk utifrån sina egna perspektiv och berättelser, men med stöd av professionella vuxna.

Men de får också – och detta är lika viktigt som stödet i produktionen – ett sammanhang att visa upp sina berättelser i och en plattform där de kan driva sina frågor.

KU-ARBETETS FRÅGESTÄLLNINGAR OCH SYFTE

KU-arbetets syfte var att fördjupa vår praktik och lära oss mer om vad de unga tänker om effekterna av mediepedagogisk verksamhet. Vi tänkte, och tyckte oss själva se, att våra verksamheter hade betydelse i barnens liv. Men vi ville inte ta denna känsla för given. Vi ville prata med barnen själva och fråga dem:

Vad upplever barn och unga att den mediepedagogiska verksamheten haft för effekter på dem? Ur detta växte vår första och kanske lite ”bombastiska” huvudfråga fram: Barn och unga producerar – vad betyder det för dem, för oss och för världen? Dessa mer övergripande frågor spjälkade vi ner i tre frågeställningar som vi ville undersöka:

- Vilket är barns och ungas eget perspektiv på vad som händer när de får möjlighet att berätta, producera verk och publicera sina egna berättelser?
- Vad tror barnen att det betyder för samhället, ur ett demokratiskt perspektiv, att de kan göra sina röster hörda i medierna?
- Har det faktum att barn och unga själva kan berätta, producera egna verk och publicera dessa någon betydelse för oss på Stockholms dramatiska högskola/Stockholms konstnärliga högskola och public service?

Den sista frågan bottnade i nyfikenhet på de organisationer som har det statliga uppdraget att arbeta med barns och ungas skapande. Frågan är om samhällets institutioner, till exempel public service, är redo att möta nya generationer aktiva mediekonsumenter.

Vi ville också försöka förstå hur våra frågor och svar kunde få betydelse för Stockholms konstnärliga högskola och för de branscher de utbildar studenter för.

Vidare var vi intresserade av ungas erfarenheter om vad som händer när de producerar, men inte av varför det händer. Denna mer djuplodande varför-fråga har det inte funnits tid för inom ramen för detta KU-arbete.

OM ATT VARA PRAKTIKER OCH ”FORSKARE”

Vi är båda yrkespersoner som delvis tjänar vårt levebröd på att sprida tanken om att mediepedagogik är bra och viktigt för barn och unga. Man kan med all rätt ställa frågan om vi kan vara neutrala i förhållande till vårt material och de tolkningar som vi gör av barnens egna ord om mediepedagogiken. Vi kan bara ärligt säga att vi under arbetets gång själva reflekterat mycket kring våra ”agendor” och hur vi påverkar genom dem. Vi har kommit fram till att vi inte tror att det är möjligt

för oss att inom ramen för det här arbetet tolka de olika utsagor som vi tagit del av utifrån ett annat perspektiv än vårt eget och utifrån den samtida kontextuella verklighet som vi och barnen befinner oss i.

Det är i slutändan vi som utifrån våra olika yrkesroller och med våra medvetna och omedvetna agendor valt och redigerat materialet och producerat frågorna som ligger till grund för detta arbete.

HUR HAR VI GJORT? METOD

En del av arbetet med att lyssna till barnens upplevelser har genomförts i form av fokusgruppsamtal. Fokusgruppsamtal är en kvalitativ insamlingsmetod av data, en metod som påminner både om en ostrukturerad gruppintervju och en typ av deltagande observation, där det är de ungas egna upplevelser och berättelser som vi har varit intresserade av.⁶ Vi har också gjort enskilda intervjuer med de unga med och utan kamera.

Målgrupp: Vilka barn och unga har vi intervjuat?

Vi har intervjuat unga deltagare och före detta deltagare i Fanzingos olika verksamheter i åldrarna tolv till tjugoåtta år. Intervjuerna utfördes på Fanzingo, på Alby bibliotek, i skolan, på SVT och i StDHs lokaler. Vi har bland annat träffat barn som varit aktiva i:

→ **Berättarprojektet – transkriberad intervju.**

Biblioteket i Alby är en viktig och trygg samlingsplats för unga på fritiden, speciellt för unga tjejer i åldrarna tretton till arton år. Detta var en grupp som saknades i Fanzingos öppna verksamhet. Ett team med två mediepedagoger från Digiped och Fanzingo arbetade med gruppen en gång i veckan på biblioteket. De påbörjade en pedagogisk process där deltagarna fick berätta sina historier genom radio eller animationer. Samuel och jag pratade med gruppen vid två tillfällen. Samtalen är ljudinspelade och transkriberade. Två av gruppens medlemmar separatintervjuades till den filmade dokumentationen.

→ **Sommarjobbgruppen – filmad intervju.**

I denna grupp ingick fyra personer, som själva fick göra filmade intervjuer med varandra om sitt eget projekt. Vi ville se om det blev någon skillnad utan vuxen närvaro. Förslag på frågor skickades i förväg.

→ **Dokumentärfilmsgrupp på workshop – delvis filmad intervju på Ipad.**

Inom ramen för kursen Digiped arrangerades en workshop under en helg, där pedagogstudenterna på Digiped undervisades i Fanzingos metod och sedan jobbade med cirka tio barn och unga under en helg. Vi intervjuade sex frivilliga ur denna grupp.

→ **Filmade intervjuer på StDH.**

Gruppen bestod av tio inbjudna unga från en Digiped-pedagogs grupp och från Fanzingos verksamhet. Denna intervju lade vi ut i samband med att StDH

hade öppet hus. De unga inbjudna fick först se smakprov ur de filmer som också finns med i den filmade dokumentationen. Vi samtalade om skillnaden på egenproducerad film med eller utan pedagog.

- Unga före detta deltagare i Fanzingo, som nu kommit in eller gått på StDH. Två personer.
- Deltagare i obligatorisk grundskoleundervisning – endast samtal. En skolklass, cirka trettio stycken unga, i ett Kultur i skolan-projekt.

Förutom de unga har vi pratat med vuxna representanter för StDH, SVT, Digiped, Fanzingo och United Screens.

Vi har pratat med tre representanter för StDH, två för SVT, två pedagoger från Digiped och en verksamhetsledare på Fanzingo. Vi har också pratat med en representant för United Screens, som är ett kommersiellt bolag som hjälper människor att få fler följare på sina Youtube-kanaler.

Arbetet har finansierats av medel från Stockholms konstnärliga högskola motsvarande ungefär tre månaders heltidsarbete för oss båda. Arbetet har varit utspjutt över ungefär två års tid.

KONTEXT OCH OMVÄRLDSANALYS

VAD HAR GJORTS PÅ OMRÅDET?

Vi är inte de första som arbetat med området barns och ungas medieskapande. Det har funnits många insatser, speciellt på den filmpedagogiska fronten, sedan tidigt 1970-tal och även tidigare i Sverige. Verksamheter har drivits av till exempel institutioner som Svenska filminstitutet och filmregionala centra, bland annat Valand i Göteborg.

Här följer ett litet axplock av vad som gjorts:

- Filmpedagogerna grundades i Göteborg 1992.⁷ Filmpedagogerna genomför själva MIK-seminarier i hela landet (MIK står för ”medie- och informationskunnighet”). Man har haft satsningar på obligatorisk mediepedagogisk lärarutbildning i Göteborg och man undervisar pedagoger runt om i landet.
- Akademi Valand vid Göteborgs universitet erbjuder kurser som Kameran som verktyg för lärande samt Att lära barn filma. Kurserna riktar sig till pedagoger, filmare, fotografer och personer som arbetar med barn i pedagogiska verksamheter, exempelvis museum, bibliotek, skola, förskola, fritidsverksamhet etc. På Akademi Valand har också Linda Sternö sedan 2011 Barnfilmskolan, som är ett samlingsnamn för en mängd aktiviteter som kopplar kameran till barns eget skapande, MIK och demokratiska principer. Barnfilmskolan belönades med Gullspiran för enastående insatser för svensk barnfilm på Guldbaggegalan 2016.
- Folkets Bio har varit verksam inom filmpedagogiken de senaste 30 åren. Verksamheten har till stor del drivits på ideell basis genom filmvisningar, inbjudna regissörer, seminarier och studiecirkel.
- 1989 lade Svenska Filminstitutet fram en skolbiosatsning för att påverka kommunerna att erbjuda skolbio. På flera orter kom Folkets Bio att hjälpa kommunerna med skolbiosatsningen, och med stöd från Allmänna arvsfonden anställdes ett antal filmpedagoger under den inledande fasen. I dag är skolbiosatsningen relativt omfattande. Dock sker dessa under kortare besök på skolor.

MIK – MEDIE- OCH INFORMATIONSKUNNIGHET

MIK-begreppet, ”medie- och informationskunnighet,” är relativt nytt. Det finns fler begrepp knutna till ämnet och det råder en viss begreppsförvirring. Det fokus man haft när det gäller digitalitet och unga har ofta varit att de ska använda datorer och digital teknik som medel för att söka information och för att kritiskt granska det som de tar del av på nätet och i medierna. Allt detta är knutet till demokratiska principer. MIK-begreppet som Unesco formulerar det inbegriper också ”förmåga att använda medier för att kunna uttrycka sig och delta i den demokratiska processen” och för att kunna ”använda färdigheter som krävs för att producera eget medieinnehåll,” vilket kopplar begreppet till mediepedagogik.

Ämnet ligger i tiden och Unesco har nyligen gett ut rapporten *Rethinking Education* (2015).⁸ I den tas också vikten av MIK upp inom utbildning. Enligt UNESCO omfattar medie- och informationskunnighet ett antal förmågor⁹:

Mediekunnighet

- Definiera och beskriva informationsbehov
- Söka och använda information
- Bedöma information
- Sortera information
- Använda information på ett etiskt försvarbart sätt
- Förmedla information
- Använda IKT¹⁰- färdigheter som krävs för att bearbeta information

Informationskunnighet

- Förstå mediernas roll och funktion i ett demokratiskt samhälle.
- Att veta vad som krävs för att medierna ska kunna fylla sina funktioner.
- Kunna kritiskt värdera medieinnehåll utifrån mediernas funktioner.
- Förmåga att använda medier för att uttrycka sig och delta i den demokratiska processen.
- Använda färdigheter som krävs för att producera eget medieinnehåll.

Initialt låg fokus i MIK enbart på kritisk granskning av text och talade budskap i medierna. Nu höjs allt fler röster för att kritisk granskning av bilder bör ta större plats.

I en artikel i *Svenska Dagbladet* den 10 april 2015 säger filmregissören och manusförfattaren Ruben Östlund, som också är professor i filmisk gestaltning på Akademi Valand i Göteborg:

Vi rör oss från ett textsamhälle till ett bildsamhälle, men det finns fortfarande ingen insats från samhället för att utveckla förståelsen av bilder och hur de påverkar oss. Både skola och samhälle måste rusta sig för detta. Det är dags att börja behandla bilden med samma allvar som texten. Bilden har en fantastisk potential.¹¹

Vi vill inflika att ljudets kraft bör likställas med bildens. I dag, då texten kan sägas ha blivit omsprungen av bilden och ljuddesignen i kampen om att nå konsumenter med snabba budskap eller om att vinna potentiella politiska röster eller anhängare, är det särskilt viktigt att kritiskt kunna granska medieproduktion i dess helhet.

Detta, menar vi och andra med oss, är förmågor som tränas upp genom egen erfarenhet av att producera medier. Då förstår man på ett djupare plan att bilder och ljud kan manipuleras och att innehåll kan vinklas.

I MIK som område saknar vi den del som handlar om barns och ungas rätt att skapa och producera utan hänsyn till vuxnas nytto- eller skyddsaspekter. Konsten, som också finns i de visuella och auditiva uttrycken och i valet av gestaltning, måste få skapas och finnas för sin egen skull.

Barn har rätt att få vara i fred och upptäcka skapandet utan att målet är att de ska bli nyttiga och kloka samhälls- eller världsmedborgare. Vuxna politikere och beslutsfattaresh syn på barn och på vad som är värt att investera i är ofta knuten till deras framtid och nytta för samhället. Man kan fråga sig när barndomen kan få vara betydelsefull och värd att investera i för dess egen skull utan hänsyn till samhällsnyttan.

IDÉHISTORISK UTBLICK: SYN PÅ BARN OCH BARNDOM GENOM TIDERNA

Vi menar att alla som arbetar med barn – pedagoger såväl som producenter – har ett viktigt arbete att göra med sig själva när det gäller de perspektiv på barn som styr handlandet. Det rör sig om frågor som: Vilka idéer om barnfostran påverkar mig? Varför tycker jag som jag gör? Varför agerar och reagerar jag som jag gör kring barn? Vilka idéhistoriska perspektiv finns det på barndom och barnafostran?

För att få perspektiv på frågan om vuxnas blick på barn tog vi hjälp av Centrum för barnkulturforskning vid Stockholms universitet. Under våren 2015 arrangerade de ett Barnkultursymposium med titeln "Ordning och reda, konsten på fredå! Om fostran, marknad och barnkultur."

Till symposiet hade barnläkaren och barnrättsaktivisten Lars H. Gustafsson bjudits in för att tala om barns fostran. Stora delar av nedanstående perspektiv på barnafostran är en sammanfattning av hans föredrag vid detta symposium.

I huvudsak skisserade Gustafsson tre idéhistoriska utvecklingsspår, som påverkat synen och perspektiven på barn genom historien.

Platon: disciplinera barnen

Det första utvecklingsspåret börjar i Platons idé om att barn måste disciplineras. Den grundläggande utgångspunkten är att barn är primitiva, outvecklade, impulsdrivna och egoistiska till sin natur. Den vuxnes uppgift i förhållande till barnen är att ”göra folk av dem” genom att underordna dem den vuxne och med auktoritär fostran disciplinera dem in i vuxenvärlden.

I den kristna världen fortsatte denna idétradition med kalvinismen, som tänkte sig att barnens kroppar är syndfulla och att synden måste avlägsnas, till exempel genom tuktan och aga.

I världslitteraturen och i populärkulturen är effekterna av denna ”svarta pedagogik” och tanketradition väl dokumenterade. Gustafsson lyfter fram filmen *Det vita bandet* av Michael Haneke som en bra gestaltning av denna pedagogik.

I tanketraditionen om disciplinering och aga ingår våld mot barn och hot om våld som en naturlig del. Inlåsning och isolering av barn är också vanligt förekommande fenomen. Våldet kan också ta sig uttryck i känslomässig utfrysning eller total ignorering av barnet. Centralt är maktförhållandet, där barnet alltid bör be om förlåtelse och lära sig att skämmas. Bara efter total underkastelse och ursäkt får barnet komma tillbaka in i gemenskapen.

Trots dokumentationen av effekterna av denna typ av fostran lever tankegodset kvar i ganska stor utsträckning i stora delar av världen, också i Sverige, menar Gustafsson.

Den svarta pedagogikens idétradition har enligt Gustafsson fortfarande företrädare bland debattörer i barnuppfostringsfrågor, till exempel barnläkare David Eberhard, trots att barnaga är förbjudet i Sverige. Hos Eberhard handlar det om att beskriva relationen mellan barn och vuxna som en ständig maktkamp, en kamp som ”barnen absolut inte får vinna, för då riskerar kaos att utbryta.” I boken *Hur barnen tog makten* utvecklar Eberhard detta resonemang.

Denna idétradition står i bjärt kontrast till ett helt annat perspektiv på barn och barnafostran, som är ungefär lika gammalt.

Rousseau: det heliga och det naturliga barnet

I en andra idétradition bärs barnet upp, sätts på piedestal och blir något nästan heligt, som vuxna kan och ska och lära sig något av. Enligt denna syn på barnet har det speciella egenskaper, som är värda att ta till vara och som vi behöver som vuxna. Tankegodset finns närvarande i den urkristna tron. När Jesus talar i Bibeln använder han sig ganska ofta av ett språk som bygger på detta perspektiv. ”Vi ska bli som barn och se himmelriket” och så vidare. Den kristna grundtanken är att barn fötts senare in i jordelivet än de vuxna och att de därmed har med sig en mer färsk och uppdaterad information från himlen. Denna information bör vuxenvärlden ta vara på.

Nästa stora tänkare som ansluter sig till detta synsätt är den fransk-schweiziske filosofen och uppfostringsteoretikern Jean-Jacques Rousseau med sina idéer om "det naturliga barnet." Han verkade under 1700-talet i Genève. Enligt Rousseau ska barn få leka utan vuxnas inverkan och påverkan. Vuxna ska lära sig av barnen och återfå några av de naturliga egenskaper som barn besitter.

Som ett exempel från populärkulturen och litteraturen lyfte Gustafsson fram tänkaren och poeten Khalil Gibran, som gestaltat detta perspektiv i modern tid.

Aristoteles och Locke: barnet som utvecklingsprojekt

Den tredje idétraditionen kring barn tar sin utgångspunkt i Aristoteles tankar om barnet som ett utvecklingsprojekt. Barnen föds som oskrivna blad och kan formas och bli vad vi gör dem till.

Till skillnad från sin läromästare Platon värnade Aristoteles mer om familjen och insåg att de vuxna människorna i barnets närhet påverkar barnet.

På 1600-talet fortsatte engelsmannen John Locke samma idétradition när han talade om barn som vax, möjliga att forma till något önskvärt. Här tonar man alltså ner det biologiska för att i stället lyfta fram de sociala dimensionerna kring barnet. De vuxna behöver inte tukta barnen, eftersom de blir vad vi gör dem till.

1900-talets klassiska utvecklingspsykologi, som enligt Gustafsson är den tredje tanketraditionen kring barn och barndom, anknöt i hög grad till den aristoteliska tanketraditionen och beskrev barnet som något i ständig utveckling. Utvecklingspsykologerna delade in barnets utveckling i olika faser, som man skulle gå igenom på vägen mot vuxenhet – en vuxenhet som alltid är slutstadiet.

Problematisering av syn på barn genom tiderna

Gustafsson menade i sitt anförande att alla dessa tanketraditioner måste problematiseras.

Om man utgår från det första perspektivet finns det en uppenbar risk för kränkningar och våld, som kan få ödesdigra konsekvenser för barnets fysiska och psykiska hälsa.

I den andra tanketraditionen finns en risk för överdriven idealisering av barn och deras förmågor.

Den tredje tanketraditionen kan kritiseras för att den ser barn som "blivande vuxna." Den utvecklingspsykologiska utgångspunkten är att barndomen "här och nu" har mindre värde än den vuxne i vardande: "Vi ska göra dem till bra vuxna!" Men barnen lever ju också nu och måste också få vara just barn. Med projektet att göra dem till bra vuxna finns det en risk att man berövar barnen den barndom som pågår här och nu.

EN FJÄRDE VÄG FÖR BARNNS FOSTRAN ?

Mot bakgrund av dessa tre utvecklingsspår ställde sig Lars H. Gustafsson frågan: Finns det ett fjärde sätt att tänka kring barnafostran, och hur ser det i så fall ut?

Här finns det framför allt två pionjärer som man enligt Gustafssons mening kan hålla i handen: Ellen Key, som skrev *Barnets århundrade*, och Janus Korczak, som skrivit *Barnets rätt till respekt*.

Mycket i dessa två tänkares sätt att resonera kring barn liknar varandra. Den bärande tanken hos båda är att barn i första hand är medmänniskor, men samtidigt att man inte bör idealisera dem. Det gäller att inse att de på grund av ålder, bristande erfarenhet och omognad är sårbara människor som vi måste förstå och ge omsorg.

Gustafsson gav uttryck för att vi vuxna generellt vet för lite om barn och att vi inte heller bryr oss om att ta reda på vilka de egentligen är. Vi drivs av våra egna agendor när vi arbetar med och talar om barn. Vi talar om barn på ett förment neutralt sätt, trots att vi är präglade av värderingar och olika idétraditioner som vi inte tycks vilja kännas vid.

CHILDISM ELLER "BARNISM"

Childism är ett nytt begrepp i analogi med "feminism." Det fanns en tid då kvinnorna var i samma underläge som barnen är i dag. Men efter en lång kamp har man kommit en bra bit på vägen mot jämställdhet, åtminstone i Sverige.

Det finns barnrättsföreträdare som menar att nästa stora frigörelsekamp gäller barnen. Denna rörelse kallas på engelska *childism*. Det engelska begreppet sprids snabbt i USA och diskuteras flitigt där. I Sverige har också "barnism" lanserats som begrepp.

Det uppstår genast intressanta frågor om detta begrepp. Ska initiativet till en *childism*-rörelse komma från vuxna? Vad gör vi när vi utropar oss till *childister* eller "barnister?" Har barnen bett oss om det? Är de frågor vi driver verkligen frågor som barnen vill att vi ska driva? Till exempel frågan om rösträtt från födseln – som ska drivas av vem?

När den unga fredspristagaren Malala Yousafzai drar igång en frihetsrörelse med barnen och deras rätt till utbildning i fokus kan vi hänga på och dras med, men driver vi egentligen vår egen agenda i barnens namn?

Och håller liknelsen med feminism hela vägen? Det är svårt att hävda att kvinnor inte är lämpade för vissa yrken, men det är lika svårt att hävda att barn ska kunna ta samma ansvar som vuxna.

Det finns också ett annat sätt att se på begreppet *childism*. Författaren Elisabeth Young Bruehl använder begreppet *childism* i sin bok med samma namn analogt med begreppen "sexism" och "rasism."¹²

I sin bok argumenterar Young Bruehl för att barn som grupp, precis som kvinnor eller personer som rasifieras, är utsatta för ett slags strukturell diskriminering, ett förtryck som man bör sätta ord på för att förstå.

Childism, sexism och rasism har det gemensamt att de pekar ut en grupp som naturligt underordnad i samhället. De bygger på tankar om att gruppen som sådan kan betraktas som svag eller defekt.

Några fördomar mot barn och unga som finns i vår samtid är till exempel att de utgör "en börda" för sina föräldrar.

Men till skillnad från de grupper som får utstå rasism eller sexism, har barn som grupp ännu inte ställning som politiska aktörer och tänkare och de är därför extra utsatta och maktlösa. Barnen är beroende av vuxna för att formulera och försvara sina rättigheter. De är också beroende av vuxna för sin överlevnad och för en kärleksfull omsorg.

Young Bruehl menar i sin bok att varje vuxen medborgare bör representera ett barn och att detta är ett stort socialt och politiskt ansvar att ta på sig. Men hon menar att det är ett uttryck för *childism* att som vuxen smita från detta ansvar. Att ge beroendeställningen, diskrimineringen och förtrycket ett namn är det första steget mot att se att barnen existerar.

HUR SER FJÄRDE VÄGENS BARNAFOSTRAN UT?

Några tankar på vägen mot ett fjärde perspektiv på barnafostran är enligt Gustafsson:

→ **1. Barn är människor – inte en särskild art, utan människor precis som vi.**

Då ska de ha grundläggande mänskliga rättigheter!

"När jag leker med ett barn så förenar sig ett ögonblick av mitt liv med ett ögonblick av barnets liv, och dessa båda ögonblick har samma mognadsgrad"

–Janus Korczak

Det finns ett enkelt sätt att kontrollera ens förhållningsätt mot barn. Innan man handlar på ett visst sätt gentemot ett barn ska man ställa sig frågan: Skulle jag kunna göra så här mot en arbetskamrat? En vän? En annan person i min familj?

Men – invänder någon – detta håller ju inte alltid. Ett exempel på en situation där denna tumregel inte fungerar är inköp på Systembolaget. Man ska inte köpa ut alkohol till unga människor även om man tycker att det är okej att köpa till andra vuxna. Det finns olika orsaker till att barn behandlas annorlunda

och till inkonsekvensen i vårt handlande gentemot barn. Huvudlinjen är dock att barn är människor precis som vuxna och att de ska behandlas med samma respekt som vuxna.

→ **2. Varje barn tillför oss någonting nytt.**

I den samiska kulturen finns urgamla föreställningar om att vi inte kan veta varifrån barnet kommer, men att varje barn kommer till världen med ett unikt budskap till sina medmänniskor.

Utifrån denna tankegång blir det den vuxnes uppgift att behandla barnet utifrån premissen att barnen har något viktigt att säga. Den grundläggande frågan till varje barn bör därför vara: Vem är du och vad vill du mig?

Utifrån detta, menade Gustafsson, blir insikten att det kommer att ta några år att förstå vad barnet vill mig och att jag måste behandla barnet med respekt under den tiden. Om jag till exempel slår barnet eller behandlar det illa på något annat sätt, kommer det aldrig lita på mig så mycket att de ger mig "sitt budskap." Enligt det samiska sättet att se på barn blir varje barn som inte respekteras själlöst och kommer inte att kunna överbringa sitt unika budskap till mig – ett budskap som jag behöver för min egen utvecklings skull.

Detta synsätt har i den samiska kulturen indirekt gett barnen ett skydd och bidragit till en konstruktiv relation mellan vuxna och barn.

Det är självklart viktigt för varje barn att bli betraktad som någonting enastående, som kommer till världen med någonting helt unikt.

→ **3. Rättighetsperspektivet.**

Gustafsson var noggrann med att påpeka hur viktiga barns rättigheter är för den fjärde vägens syn på fostran. Om vuxna inte själva vill utöva *childism* (enligt Young Bruehls definition) måste de känna till barnens rättigheter och hjälpa dem att själva förstå och utöva dem.

**ANALYSER AV
INTERVJUER I PROJEKTET**

**HÄR FÖLJER VÅR ANALYS AV DE INTERVJUER VI GJORT.
VI SAMMANFATTAR SVAREN PÅ DE TRE
HUVUDFRÅGOR SOM VI STÄLLT OSS I VÅRT
KU-PROJEKT BARN OCH UNGA PRODUCERAR:
VAD BETYDER DET FÖR DEM, FÖR OSS OCH FÖR VÄRLDEN?**

ANALYS AV SAMTAL MED BARN. FRÅGESTÄLLNING 1: VAD BETYDER DET FÖR BARNEN?

INLEDNING

Analyserna i det första avsnittet svarar på frågan: Vad betyder mediepedagogiskt skapande för barnen själva?

När vi talat med barn och unga som varit delaktiga i Fanzingos verksamhet har vi sett en del mönster i svaren. Många av dem har lyft fram något av fem teman där mediepedagogiken som de tagit del av betytt något speciellt för dem och påverkat dem positivt. Dessa fem teman är:

Nedan ger vi exempel på hur barnen pratat om dessa olika teman genom citat från våra transkriberade samtal. Det är alltså exempel på hur barnen själva uttrycker sina tankar. Detta följer vi sedan upp med en kortare analys som bygger på vår tolkning av barnens ord.

Stora delar av de citerade materialet kommer från fokusgruppen i berättarprojektet på Alby bibliotek. Vi valde just denna grupp eftersom vi tyckte det var extra intressant att ta del av synpunkter hos unga tjejer och killar som inte självmant sökt upp Fanzingos verksamhet, utan som Fanzingo genom samarbete med biblioteket behövt söka upp för att kunna arbeta med.

Det som skiljde denna barngrupp från de andra som vi intervjuat i vårt KU-arbete var att fler i gruppen inte behärskade svenska språket obehindrat, vilket tyder på att vissa i gruppen relativt nyligen bosatt sig i Sverige. Vi har valt att inte skriva ut namn på deltagarna, då vi inte hade kontakt med deras föräldrar och visste mycket lite om deras bakgrund. (Laura i transkriptionen är namnet på den bibliotekarie som vi samarbetade med.)

Som bilaga 2 till denna rapport återfinns hela det transkriberade fokust gruppssamtalet med barn på Alby bibliotek från Fanzingos ”berättarprojekt.” Att läsa detta kan göra det lättare för den intresserade att se och förstå helheten i barnens tankar samt att följa våra frågeställningar och hur de formulerades i fokusgruppssituationen.

SJÄLVFÖRTROENDE

De ungas analys

Något av det som barnen och de unga spontant lyfter fram är att den pedagogiska processen skapat större självförtroende och självsäkerhet hos dem. Så här uttrycker sig Renaity Gyan, arton år, som varit aktiv på Fanzingo i olika sammanhang i ungefär tre år:

Renaity Gyan: ”Jag blev mer social. Jag kunde prata om saker som...liksom...som sårade mig mer med andra personer. För förut, var jag ju väldigt stängd och jag pratade aldrig om mina känslor. Jag blev... mer självsäker.”

Transkription av fokusgruppsamtal från berättarprojektet i Alby:

Erika: Hur var det för dig att spela upp [filmen] då? Det som du hade gjort, var det känsligt för dig? Var det som du berättade väldigt nära och att det kändes som att du öppnade upp någonting som också var lite aah...?

Tjej 1: Jag skämdes också när jag visade upp den.

Erika: Vad skämdes du för?

Tjej 1: Jag gillar inte mitt ansikte...Jag gillar inte att vara på kameran. Jag skämdes också sen...Jag gillar inte kameran...jag skämdes lite också...det kändes som att jag irriterade människor.

Erika: På vilket sätt då?

Tjej 1: Jag pratade bara om K-pop hela tiden och det kändes bara sådär, "det där igen".

Erika: Kändes det så när du spelade upp det eller under processen?

Tjej 1: Alltså...hmmm...När jag gjorde processen. Men sen när jag fick feedback på Hemma Hos [Fanzingos visningskväll, vår anm.] så kändes det uppskattat. Men om jag skulle till exempel visa mina kompisar som inte gillar K-pop så hade de säkert säga något sånt där...inte det där igen...eftersom jag pratar om det ganska mycket. Det är viktigt för mig...

Erika: Det är viktigt för dig, var det häftigt att kunna göra, dela det med andra då?

Tjej 1: Ja.

Erika: Hur var det att visa filmen för dig?

Tjej 3: Hiihihi, lite nervöst.

Samuel: Hur var det för dig efteråt då? När det hade varit lite nervöst, hur kändes det då?

Tjej 3: Första dagen vi visade för någon, så tänkte jag att de skulle tycka det var inte bra, dåligt och då var jag nervös.

Samuel: Och vad sade folk då?

Tjej 3: De säger bra!

Samuel: Och vad tänkte du då?

Tjej 3: Jag tänker bra!

Samuel: Vad tänker du? Vad var kul med att vara med i berättarprojektet?

Tjej 2: Det är en chans att visa talang.

Tjej 3: Det var lite roligt och lite svårt. Första dagen var det svårt, jag vet inte hur man gjorde den här med film, men sen var det roligt. Första dagen jag visste

inte hur man gjorde film, sen de gjorde klippa och så, sen när man gjorde film man vet att man måste göra film och sen var det roligt.

Lite längre fram i fokusgruppsamtalet:

Erika: Om varför det är viktigt...För mig var det viktigt att en lärare sa att jag hade skrivit en fin dikt. Det var viktigt för mig när min lärare satte min dikt på väggen. Kan man bli stor av att andra tar del av det man gjort? Varför är det viktigt att någon lyssnar och *ser*?

Tjej 2: Vi har talang, men när någon ser så kan man få hjälp att hitta den här vägen.

Tjej 4: Man blir mer motiverad av att fortsätta med det man gör. Man blir mer självsäker på sig själv.

Tjej 3: I skolan, när jag dansade väldigt bra. När jag tittade på film, indisk Bollywoodfilm, Jag dansade själv hemma. Sen lärare visste det och när vi hade program i skolan alla kompisar och jag dansar. Alla säger "du dansar bra!" Jag har gjort drama också i mitt hemland. Här i Sverige jag dansade också. Många såg mitt klipp på Youtube i mitt hemland. Alla sa det var fint. Det var jättebra! Någon måste motivera. Annars vi går ner. Via talang så kommer det...

Samuel: Så du blir upplyft?

**Tjej 2: Att en person som säger: du dansar bra!
Det räcker!**

Vår analys

I det första citatet menar Renaity att hon blev mer social och utåtriktad i andra sociala sammanhang genom att få hjälp att berätta en ganska jobbig historia, som hon tidigare inte hade satt ord på. Erfarenheterna av att bli lyssnad till och tagen på allvar smittade av sig och en positiv spiral påbörjades, där hon öppnade sig mer och litade mer på omgivningen.

En fråga som återkommer i många samtal med unga, också i denna fokusgrupp på Alby bibliotek, är att deltagarna i början av den mediepedagogiska processen skäms inför sig själva. De pratar om att de inte vill synas i bild eller att de inte vill höra sin egen röst.

Detta, ser vi lite senare i samtalet, behöver inte hänga ihop med en ovilja att berätta eller kommunicera, utan är ofta ett första hinder eller motstånd som kan

övervinnas. Se till exempel hur tjej 1 i början talar om hur hon skäms för sin röst och inte vill synas i kameran, medan hon senare, efter att ha gjort färdigt sitt verk och visat det för en publik, kan känna stolthet och tala om sig själv som en talang.

Något centralt som de unga lyfter fram är att målgruppen blir stärkt av att få visa upp sina produktioner i ett offentligt men tryggt sammanhang. Positiv och konstruktiv feedback från en trygg grupp som man litar på är betydelsefull: den kan skapa lust att fortsätta berätta och producera och skapa självförtroende.

Vi kan också utläsa att själva lärandet av ett hantverk som ju filmskapandet utgör bidrar till ökat självförtroende. Att tjej 3 kan se att hon har utvecklats och fått nya kunskaper skapar en tro och lust på att det går att lära sig mer.

Vi tycker också att det är spännande när tjej 3 ger uttryck för att det hon producerar lokalt i Alby centrum påverkar hennes tidigare vänner i "hemlandet." Detta visar hur kommunikationen via sociala medier är global och hur uppskattning, feedback och motivation således kan komma från flera och kanske oväntade håll.

George Herbert Meads (1863–1931) "symboliska interaktionism" går ut på att självet och identitetsskapandet är beroende av andra människor och att det individuella har sin bas i kommunikationen mellan människor.¹³ Detta blir synligt i samtal om mötet med publiken.

De ungas analys

Samuel: Är det någon annan som vill svara på Erikas fråga?

Tjej 1: När jag vann Botkyrkas filmfestival med min film så blev jag jätteglad för innan hade jag inte tyckt att min film var så jättebra. Och sen när jag vann två priser en...

Laura: När du började med din film om K-pop så sa du att ditt ämne som du gjorde filmen om inte var så viktigt. Efter det att du gjort filmen och varit på två filmfestivaler, tänker du annorlunda om hur viktig din berättelse var?

Tjej 1: Nej, men ja, den är viktig här i Botkyrka där det inte finns så många K-pop-fans men om jag hade

tagit filmen till stan så skulle det finnas jättemånga K-pop-fans och då skulle det vara såhär: tänk om någon gjorde en film om hur mycket det älskade Beyonce. Det är väldigt mainstream. Ni förstår vad ni menar.

Laura: Men här i Botkyrka kändes det speciellt och viktigt.

Tjej 1: Ja och så det att jag inte är korean var väldigt viktigt.

Erika: Varför då?

Tjej1: För att många tror att man ska va koreansk för att lyssna på K-pop. Fast så är det inte för att 70 procent av alla som lyssnar på k-pop inte är koreaner. Många tycker att jag ska lyssna på hip-hop och gå runt som en gangster eller ha pistol på mig för att jag är svart. Fast jag inte har det...så det är också viktigt.

I vår intervju med Azigza Nuru, en de medlemmar som varit aktiv längst på Fanzingo, säger han följande:

Azigza: Jag tänker så här nu, jag är filmare. Jag är den personen som kan påverkar världen, med mina konstnärliga bilder och berättelser och beröra människors känslosamma ställe där de kan gråta av det som jag gjort. Och det har gjort mig till den jag är nu.

Vår analys

Här lyfter tjej 1 fram den identitetsskapande aspekten av egna produktioner. För henne är det viktigt att genom filmen bryta de stereotypa föreställningar som hon upplever att omvärlden har av hur hon som ung svart tjej ska se ut, agera eller vara. Genom att ställa sig framför kameran agerar hon också som representant för ett kollektiv, som blir utsatt för en stereotypisering. Detta, att självmant se sin egen identitet och förhålla sig självständigt och kreativt till den i förhållande till omvärlden, är enligt vår mening viktigt och ett avancerat steg i en ung människas identitetsbildande.

Tjej 1 visar också på behovet hos unga att aktivt arbeta med sina identiteter. Att utforska och pröva "vem jag är" ingår i ungas livsvillkor. Ett mediepedagogiskt rum

kan vara en trygg arena där man kan arbeta med denna process som är så viktig för att skapa en stark identitet.

I vår intervju med Azigza ger han tydligt uttryck för sin egen självbild som professionell "filmare." Vi tänker att han, genom att tala om sig själv på detta medvetna sätt, har kommit långt på vägen mot en professionell identitet och att han därmed har tagit makt över sin framtid och sina val som vuxen person. Han ger uttryck för en slags "egenmakt" (*empowerment*) som mediepedagogisk verksamhet i bästa fall kan bidra till. Azigza talar också om hur filmmediet är ett känslomedium, som ger honom makt att påverka människor genom bilder och berättelser. Han avslutar med att säga att han blivit till den han nu är genom att påverka andra.

DELAKTIGHET

Känslan av delaktighet i den mediepedagogiska situationen har varit viktig för deltagarna. Flera av deltagarna underströk att det var viktigt att få göra sina projekt tillsammans med andra och att själva samarbetet med dem som deltog i grupperna var betydelsefullt. Pedagogens roll beskrevs på följande sätt.

De ungas analys

Samuel: Jag kommer tillbaka till det ni gjorde här. Vad var det viktigaste som de gjorde för er?

Tjej 6: De hjälpte oss att lära sig hur man ska klippa ut det man ska filma. De hjälpte oss med det. När vi behövde hjälp, de hjälpte.

Samuel: Någon annan?

Tjej 1: Det viktigaste är att de stöttade oss jättemycket, till exempel när Laura sa att "allas historier är viktiga." Det gjorde min dag. Jag gick runt och tänkte till exempel "det här är inte viktigt, det är bara en musikstil." Men så säger hon så och då ger det motivation att fortsätta att göra film. Det var det viktigaste för mig...att man fick motivation från dem.

Vad betydde det för dig att göra film eller radio?

Jennifer: Det kändes som att jag var viktig...liksom. Folk

var intresserade av min film, de ställde frågor och det kändes så här, det kändes inte som att de var där för att titta på den för att de var tvungna. Det kändes som att man var en del av "folket" eller vad man säger...

Vår analys

Under fokusgruppsamtalet i Alby bibliotek lyfte tjej 1 fram pedagogernas roll att ge deltagarna mental hjälp att hitta och lita på sin egen berättelse. Det är helt centralt att deltagarna får en initial bekräftelse av att deras historier är viktiga och kan betyda något för andra, trots att man kanske inte tror det själv från början. Denna yttre bekräftelse kan i förlängningen ge en känsla av delaktighet i ett tänkt kollektiv och en känsla av att vara en del av något större. Vi kan också se hur deltagarna talar om vikten av en extern publik. Förutom pedagogens och gruppens spegling händer det något i visningsögonblicket och i mötet med publiken.

Detta syns tydligt när Jennifer säger att det kändes som om man var en del av "folket." Det hon egentligen ger uttryck för är ju ett slags positiva speglingsprocesser, där hennes inre bilder skapar en känsla av samvaro och delaktighet när de möter en positiv omgivning.

Det finns ett brett forskningsstöd för att känslan av delaktighet bidrar till att skapa mening och sammanhang för unga. Bland andra Aaron Antonovsky (1923–1994), internationellt känd medicinsk sociolog, har genom begreppet KASAM ("känsla för sammanhang") visat på betydelsen av att känna sammanhang och mening för att klara av motgångar och påfrestningar med hälsan i behåll.

Det finns hos deltagarna en tydlig upplevelse av makt knuten till detta att berätta. Emma Ikekwe började som gymnasiepraktikant på Fanzingo 2010 och engagerade sig under en längre tid i olika verksamheter och gjorde radio. Senare fick hon jobb som juniorproducent och pedagog på Fanzingo. Efter flera år med olika roller i verksamheten sökte hon till StDH:s radiolinje och kom in. Emma är därmed en av de deltagare som kommit längst i sin egen skapandeprocess och som kan se tillbaka på Fanzingo och mediepedagogernas roll i hennes utveckling som radioprocent.

De ungas analys

Emma: Jag tror typ att berättelser är allt. Egentligen, det är så allt är...du berättar vad du gjort i dag...du vet. Det är det som är typ livet. Jag vet inte hur jag ska säga men...det är klart att det finns makt i berättandet. Också det att berättandet i sig kan frigöra en också. Från känslor, från tankar som håller fast en[...]Det som det har gett mig är också att förstå att en är viktig, att ens egen röst är viktig och att jag likaväl som någon annan egentligen kan förändra, jag kan eller så här. Att jag genom radio har en viss makt. Och också att det är viktigt att använda den.

I en annan del av vårt fokusgruppsamtal på Alby bibliotek kommer makt-perspektivet fram utifrån ett lite annat perspektiv.

Utdrag ur transkription från fokusgruppsamtalet i Alby:

Erika: Vi ställde inledningsvis en fråga. Samuel sa: ”Jag jobbar för att göra era röster hörda.” Vad betyder det? Vad är att göra sin röst hörd? Varför är det viktigt? Kan man göra sin röst hörd genom att ha lärt sig att filma eller spela in radio? Varför då?

Tjej 1: Dramatisering berör folk i hjärtat. Man kan sitta och ha en diskussion om att det är fel att vara sexist i typ hundra år och de skulle inte kunna förstå om de inte själva ser hur det är. Så att visa, genom film, så öppnar man någons ögon för att visa hur verkligheten är. Mest om det är dokumentär för då har man inte hittat på nån story, men det går bra med fiktion också.

Vår analys

Emma uttrycker tydligt en förståelse av att berättelser på olika sätt kan påverka världen och att man genom att lära sig att berätta och kommunicera tar makten över de berättelser som man vill påverka världen med.

Det är också spännande att hon lyfter fram att andra använder berättandet som verktyg för att påverka och att man därför själv måste göra det. Här finns spår av ett slags politisk kampvilja, där berättelsen om verkligheten blir ett viktigt vapen.

Tjej 1 pratade i fokusgruppsamtalet också utifrån temat makt och kring varför skapande är viktigt. När hon säger ”genom film så öppnar man någons ögon för att visa hur verkligheten är,” visar det att hon upptäckt att hon kan använda mediernas makt för att förändra och påverka människors åsikter om världen.

SKAPA KRITISKA
MEDIKONSUMENTER

Att mediepedagogik är direkt kopplad till medie- och informationskunskap i betydelsen mediekritik kan vi utläsa i de intervjuer vi gjort med vår fokusgrupp på Alby bibliotek.

De ungas analys

Samuel: Efter att ni var med här, gjorde egna filmer och tittade på tv och så:
Tänkte ni på ett annat sätt på det ni ser på tv?

Erika: Tänker ni på klippen till exempel? Här har de klippt till exempel?

Tjej 1: Oh my good. Vi tittar mycket på ghananska filmer. Nu efter att vi gjort egna filmer och kollar på dem så ser vi hur dåligt klippta de är. Hur musiken aldrig passar till det som händer. Det ska alltid vara läskig musik när det händer något bra. Innan lade jag inte märke till det men nu tänkte jag på det. Bra storylines dock.

Tjej 3: Nej inte bra storylines och vi brukar alltid säga att vi skulle klippa bättre än de.

Erika: Jag tänkte, för att ni tagit upp det själva. Att man känner igen sig i berättelser ibland. Det här med starka känslor. Ja, eftersom vi pratar med tv-folk också. Det kan vara spännande att höra om man tycker att man känner igen sig.

Tjej 3: Serierna som jag brukar kolla på...Jag brukar inte känna igen mig i dem. Jag kollar på serier som är mycket drama och sånt.

Tjej 1: Jag skulle vilja påpeka att svensk tv inte har så många som ser ut som jag.

Erika: Är det viktigt att man känner igen sig till utseende också? Ens egna minnen...era barndomar...Att man känner igen sig är det viktigt också? All produktion behöver ju inte vara så...det kan ju vara fantasi liksom?

Tjej 3: Jag tycker ändå att det är lite viktigt. Att få se att någon representerar ens folkgrupp liksom.

Tjej 1: Till exempel...den här serien...eller det var tre episoder. Men den heter Fonko. Den handlar om dans...afrikansk dans. Jag brukar oftast inte kolla på SVT men när de sände den så kollade jag för de pratade om något [jag gillar]...typ afrikansk dans.

Tjej1: De hade också det var för några år sedan...De visade en K-pop-dokumentär...då kollade jag också på den. Jag kände igen mig...

Vår analys

Tjej 1 och tjej 2 ger här uttryck för att den pedagogiska verksamheten gett dem verktyg att bli mer kritiska mediekonsumenter. De reflekterar över hur "dåligt klippta" olika serier från Ghana är. De tänker på "storylines" och på hur musiken används på ett sätt som de inte uppskattar. De pratar om hur de ser på tv på ett annat sätt än tidigare. De kan också med hjälp av de mediepedagogiska verktygen göra analyser av vad som fungerar och vad som inte fungerar dramaturgiskt.

Ett annat exempel på hur deltagarna i vår målgrupp ger uttryck för en mer kritisk mediekonsumtion är att de talar om vilka som syns i de traditionella medierna. Här säger de tydligt att de inte känner sig representerade i de mer traditionella medierna, och detta visar ju också på en förmåga att kritiskt granska vilka som syns och inte syns i tv-rutan.

Det är intressant att notera att tjej 1 tittar på SVT bara när programmet handlar om en afrikansk dans som hon känner till. Eller när det handlar om K-pop.

Vi menar att man här kan se tecken på att den yngre generationen mediekonsumenter aktivt söker upp informationen som intresserar dem. De nöjer sig inte med att passivt konsumera det som andra tycker är viktigt. De är nomader och inte lojala med mediet, utan med sin identitet och sina intressen.

SUMMERING

Det barnen uttrycker i våra intervjuer är att mediepedagogiskt skapande inneburit ökat självförtroende kopplat till att de själva berättar och att andra tar del av deras berättelser. Det är också kopplat till det praktiska görandet: att de kan redigera och att de behärskar tekniken. Vår tolkning är att barnen också ser verksamheten som identitetsskapande. De unga berättar att de upplever delaktighet i samband med att andra ser det de har gjort. Delaktigheten uppstår också genom samverkan i grupp. Flera av de unga uttrycker att det finns en makt kopplad till berättandet och att de har möjlighet att påverka andra människor och samhället. Vi ser att de unga förmår att mediekritiskt hantera information och att kritiskt granska form och innehåll i medier. Detta kopplar några av dem till kunskaper de förvärvat i mediepedagogiska sammanhang.

ANALYS AV SAMTAL MED BARN. FRÅGESTÄLLNING 2: VAD BETYDER DET FÖR STDH?

Analysens andra del utgår från frågan: Vad betyder det för oss? Här problematiseras frågan om vilken betydelse mediepedagogiskt skapande har för unga själva när de ska söka utbildning och i förlängningen välja yrke.

INLEDNING

När jag, Erika, arbetade som lärare och biträdande studierektor på Stockholms dramatiska högskola (StDH) insåg jag ganska tidigt att högskolan brottades med utmaningen att de studenter vi antog till våra utbildningar till stor del bestod av unga människor från redan kulturinitierade grupper. De som kom in hade till stor del föräldrar som var akademiker, som själva var konstnärligt eller journalistiskt verksamma eller som hade introducerat dem tidigt för möjligheten. Högskolan ville bredda sin rekryteringsbas, men hade svårt att hitta rätt arbetsmetod.

Efter att ha arbetat med kursen Digiped blev jag mer övertygad om att arbetet med att utbilda pedagoger med inriktning på barns och ungas digitala skapande och egna berättelser också kunde öka skolans möjlighet att bredda sin rekrytering.

Nedan redogör vi för denna del av KU-arbetet. Dels har vi fördjupat oss i högskolans förutsättningar och utmaningar, dels har vi pratat med två studenter, Azigza Nuru, som gick StDH:s baskurs i film, och Emma Ikekwe, nu student på StDH:s radioutbildning. Båda är före detta unga deltagare i Fanzingos mediepedagogiska verksamhet och menar själva att de inte hade sökt till högskolan om de inte träffat rätt pedagoger.

Vad säger unga om yrkesval och högre utbildning?

De ungas analys

I vår filmade dokumentation säger Emma så här om anledningen till att hon sökte till StDH:

Emma: Alltså...jag sökte ju till StDH...hmmmn...eller för...när jag var 19 eller när jag skulle fylla 19...och det var för att Manuel som var pedagog på Fanzingo...hade gått radioutbildningen på Fanzingo...nej...på StDH! Och jag tror att Shabbe också hade gått någon kurs tror jag? Jag minns inte rikt-

**”Jag blev mer social.
Jag kunde prata
om saker som...
liksom...som sårade
mig mer med
andra personer.
För förut, var jag ju
väldigt stängd och
jag pratade aldrig
om mina känslor.
Jag blev...
mer självsäker.”**

igt. Jag tror att Luis då också hade nåt att göra med StDH och då var dom så här väldigt tidigt: ”Ah men sök! Det finns en jättebra utbildning. Om det är det här du vill göra så är det bara att söka!” Och Manuel hade gjort det och han var där! Asså. Han var ju min pedagog och jag kunde se okej att om han peppa mig och om han kunde göra det å det var inte så...så det var liksom...min inkörsport...Att dom här säger att ”du borde söka!” du vet. Din historia, din röst behövs...så det var det...jag tror inte att jag hade sökt annars...jag tror inte att jag hade hört talas om den här utbildningen...på skolan...på gymnasiet hade vi inte hört någonting...alls...asså inte vad jag kan minnas.[...]Om jag inte hade vart på Fanzingo. Eller om inte de hade present...eller sagt att det finns en sån här utbildning eller om jag inte hade sett att nån...eller Manuel...hade gått den eller Shabbe...hade gått den...då kanske jag inte hade sökt...eller jag skulle nog kanske inte...ha sett det som ett alternativ...jag vet inte?

På frågan om vad Fanzingo betytt svarar Azigza:

**Azigza: Första gången jag träffade dem det var i Hal-
lunda centrum[...]och sen dagen efter hittade
jag dom igen i Alby...det är ju samma personer...
antagligen...det var ju Luis som är en väldigt social
person[...]det är där det började att jag fick kon-
takt med Fanzingo och hela resan och min film-
karriär som jag gör i dag...började där.**

På frågan om vad han skulle ha gjort om han inte börjat på Fanzingo svarar han:

**Kanske skulle jag ha varit i en bilverkstad och bara
sltit ihjäl mig? Va en sån här...en sån här bilnörd.**

Vår analys

Här säger Emma att en stor anledning till att hon ens sökte till StDH var de mediepedagoger (Shabbe, Manuel) som hon mötte på Fanzingo. Hon säger att hon fick informationen av dem, men också att ”jag skulle nog kanske inte sett det som ett alternativ,” och hon fortsätter: ”Asså han var ju min pedagog och jag kunde se, okej att om han peppa mig och om han kunde göra det å det var inte så...så det var liksom...min inkörsport. Att dom här säger att ”du borde söka!” du vet. Din historia, din röst behövs...så det var det...jag tror inte att jag hade sökt annars...”

Emma säger också att pedagogerna hade betydelse utifrån vilka de var, vilken utbildning de hade gått eller gick och vilken relation de hade till henne för att hon skulle se utbildning på StDH som ett alternativ. Att man kunde identifiera sig med pedagogen kan enligt Emma ha haft betydelse, och stödet från pedagogerna hade definitivt betydelse.

Det hade varit intressant att ställa samma fråga till andra grupper barn och unga och koppla frågan till föräldrarnas yrke och utbildning enligt den statistik som SCB redovisat om sambandet mellan högutbildade föräldrar och sökande till högskolor, och som vi redovisar längre ned i texten.

Azigza är förvissad om att han inte skulle ha arbetat med film över huvud taget om han inte mött Fanzingo och pedagogerna där. I vår intervju berättar Azigza hur Fanzingo hjälpte honom in på StDH genom att söka medel för att klippa och göra en film. Filmen blev hans arbetsprov i ansökningen till StDH och bland annat den gjorde att han kom in på utbildningen.

Blir pedagogen viktigare om man inte har föräldrar som är insatta eller initierade på det område inom vilket man vill utbilda sig? Denna fråga lämnar vi till vidare forskning att undersöka.

VAD KAN StDH GÖRA FÖR ATT FÅ FLER UNGA SOM DU ATT SÖKA?

I vårt filmade dokumentationsmaterial och i våra övriga transkriberade intervjuer tillfrågades de unga medverkande i Alby om de visste vad Stockholms dramatiska högskola var och vad högskolan utbildar till. I princip alla tillfrågade 30 personer svarade nekande på båda frågorna. Någon hade fått information innan hen kom till vår intervju på StDH.

På frågan om vad StDH hade kunnat göra för att de unga skulle ha fått kännedom om högskolan utan Fanzingos hjälp svarar Emma:

Emma: Det skulle ju vart bra ifall...man kom ut kanske mer? Och alltså att man kom ut...till...till olika platser och kanske presenterade sig...eller så här...Vad hade hänt om kanske Shabbe och Luis och Manuel hade kommit ut till min skola? [...] Ja...att man kommer ut...mer ut...istället för att...folk ska söka sig till något...Det kan ju vara svårt också att söka till en sån här skola...Hur ska man göra? Hur ska man gå till väga? Hur hittar man hit...och om jag väl hittar hit...vågar jag?

SUMMERING

Nedan ställer vi upp fyra punkter som enligt de unga vi mött haft betydelse för att de skulle överväga att söka till StDH.

→ **Praktiken**

De menar att mediepedagogisk verksamhet har varit viktig för att de ska känna till högskolans existens. Här har de fått öva, lära sig att behärska hantverket och hitta sitt personliga uttryck.

→ **Mötet**

De önskar att högskolan kom ut till dem och presenterade sig tidigt, redan innan de valt till gymnasiet.

→ **Pedagogen**

Pedagoger har haft stor betydelse. De unga vi pratat med menar att det behövs mycket stöd, guidning och spegling av pedagoger/vuxna.

→ Representationen

Det är viktigt att de kan identifiera sig med representanter för högskolan och pedagoger för att de ska se sig som en av dem som ”kan” söka till högskolan.

Breddad rekrytering till högskola och representation inom yrken som högskolan utbildar till hör delvis ihop med mediepedagogisk verksamhet. Ur högskolans perspektiv vet vi att en potentiell student inte bara behöver veta att utbildningen finns, utan också måste se den som ett möjligt alternativ inför en framtida karriär. Till en konstnärlig utbildning eller medieutbildning på högskolenivå fordras utöver detta en ansökan med praktiska prover, vilken till viss del kräver förförståelse och tidigare vana vid uttrycksformen.

Det har funnits flera strategier för att hitta och bjuda in grupper av sökande som annars inte brukar söka till StDH. På exempelvis Institutionen för film och media vid StDH/SKH har man erbjudit basår inom film (förberedande år före ansökan till högskolan) och kurser som Digiped och MEP med flera.

Inom området kommunikation har man arbetat med att förenkla och tillämpa ett inkluderande språkligt tilltal i marknadsföring och beskrivning av ansökningsförfaranden till utbildningar och kurser. Mycket görs, men det finns mycket kvar att göra.

Vilka är de unga som vanligen söker till StDH? Enligt statistik som producerats av SCB på uppdrag av Universitetskanslersämbetet, som ansvarar för officiell statistik inom området, hör Stockholms dramatiska högskola till de fem högskolor vilkas nybörjare har högst andel högutbildade föräldrar:

Stora skillnader i föräldrarnas utbildningsnivå mellan lärosäten. Bland lärosäten med minst 200 nybörjare läsåret 2013/14 varierade andelen nybörjare med högutbildade föräldrar mellan 30 och 73 procent. Störst andel med högutbildade föräldrar hade nybörjarna vid Handelshögskolan i Stockholm. Stor andel med högutbildade föräldrar, 61 procent, fanns även bland nybörjarna på kungl. Musikhögskolan i Stockholm. På Chalmers tekniska högskola, Stockholms konstnärliga högskola och Lunds universitet var denna andel minst 50 procent.¹⁴

Påverkar ojämlikheten även personalsammansättningen inom de institutioner högskolan utbildar till?

På uppdrag av Svenska filminstitutet¹⁵ undersökte Miklo representativiteten i 30 spelfilmer som hade premiär under 2014.¹⁶ I studien konstateras följande:

→ Sju procent av karaktärerna är invandrade svenskar, barn till invandrade svenskar eller tillhörande en minoritet

- En procent av alla karaktärer har en funktionsvariation
- Kvinnor och män har roller som växelvis är svaga och starka
- Transsexuella personer är i stort sett orepresenterade
- Troende och religiösa karaktärer förekommer sällan
- En procent av alla karaktärer är homo- eller bisexuella

Detta är en av många undersökningar som visar på en sned representation av karaktärer i film, och siffrorna kan ses som ett av svaren på frågan om snedrekrytering till konstnärliga högskolor. Det finns också undersökningar som visar att andelen personer med utländsk bakgrund är lägre inom medie- och kulturinstitutioner än i samhället i stort – en tendens som dessutom har förstärkts de senaste tio åren.¹⁷

Föräldrars utbildningsnivå, yrkesroller, ekonomi och etnicitet samt ojämlikheten i barns och ungas kontakt med kultur och konst i kombination med bruk av digitala medier, tillgång till digital teknik och internet får betydelse när barnen växer upp. Dessa faktorer bidrar också till snedrekryteringen till konstnärlig högre utbildning eller medieutbildning och påverkar de framtida yrkesvalen.

Det blir därmed en demokratifråga vilka som har förförståelse och praktiska kunskaper inom konstnärliga områden eller medieområden och vilka som anser sig kunna göra sin röst hörd eller uttrycka den genom sitt yrkesval.

Sammantaget innebär detta att mediepedagogisk verksamhet och konstnärlig verksamhet borde finnas tillgängliga för långt fler barn och unga än vad som är fallet i dag.

**"Jag tänker så här
nu, jag är filmare.
Jag är den personen
som kan påverka
världen, med mina
konstnärliga bilder
och berättelser och
beröra människors
känslor
ställe där de kan
gråta av det som
jag gjort. Och det
har gjort mig till
den jag är nu."**

**"Det kändes som
att jag var viktig...
liksom. Folk var
intresserade
av min film, de
stälde frågor och
det kändes så här,
det kändes inte
som att de var där
för att titta på
den för att de var
tvungna.
Det kändes som
att man var en del
av "folket" eller
vad man säger..."**

ANALYS AV UTMANINGAR FÖR MEDIPEdagogISK VERKSAMHET

Nedan analyserar vi möjliga orsaker till att den mediepedagogiska verksamheten inte fått större genomslag, trots sin förankring i centrala strategiska dokument kopplade till demokratiska principer (Unesco, grundskolans läroplan med flera).

→ **Bristande långsiktighet**

Inom flera av de verksamheter och institutioner där det bedrivs mediepedagogisk verksamhet är mediepedagogik inte kärnverksamhet och därmed inte prioriterat. De projekt som finns tenderar att bäras av eldsjälar eller att vara projektbaserad. Den mediepedagogiska verksamheten är inte självklart i fokus och kontinuerlig.

Det finns inskrivet i styrdokument LGR 11 för grundskola att barn och unga ska kunna skapa, hantera digitala verktyg och lära sig att kritiskt betrakta digital information. Den verksamhet som bedrivs på grundskola är beroende av att lärare har erforderliga kunskaper i digitalt och kreativt konstnärligt skapande samt MIK. Dessa ämnen finns inte i lärarutbildningen, vilket i praktiken innebär att alla barn inte får detta i undervisningen.

→ **Bristande samordning och styrmedel**

Frågan om digital utveckling av grundskolor kopplad till estetiska läroprocesser ligger inte tillräckligt högt på den politiska agendan. Man behöver göra prioriteringar och ta ett större grepp om det som Unesco definierar som medie- och informationskunnighet. Utmynnarna ambitionerna i konkreta styrdokument och uppföljningar? Framför allt behövs det kompetensutveckling av pedagoger som verkar inom grundskola och daglig pedagogisk verksamhet.

→ **Arbete i alltför liten skala**

Det finns en mängd mediepedagogiska projekt med barn och unga, men dessa är till större del småskaliga och ofta kortvariga. Längre satsningar tenderar att bestå av fler korta besök eller korta enskilda projekt på skolor och fritidsverksamheter.

→ **Bristande information och samverkan mellan aktörer**

Det finns en risk för att varje ny aktör inom det mediepedagogiska fältet börjar från början utan vetskap om vad som redan gjorts. Det är svårt att navigera och hitta den kunskap man söker om man inte vet var man ska söka. Det saknas en nationell, professionell aktör som kan samordna och fungera som kunskapsbas inom området.

→ **Kompetenstapp**

Det sker en snabb digital teknisk utveckling inom området. Eftersom få verksamheter har mediepedagogik som primärt uppdrag (verksamheterna ryms inom institutioner med andra primära uppdrag), hamnar kompetensutvecklingen eller omvärldsbevakningen inom detta område inte i fokus.

→ **Ensidigt medie- och teknikfokus**

Det saknas ofta en mer övergripande uppläggnig, där flera digitala uttrycksformer tas upp.

Tekniken får stort utrymme och den konstnärliga arbetsprocessen får stå tillbaka.

→ **Brist på tid för process**

Bristen på tid inom exempelvis grundskola ger litet utrymme för konstnärliga processer som får ta den tid barn och unga behöver för att hinna med skapandet. Den konstnärliga arbetsprocessen och det kreativa skapandet får stå tillbaka.

SUMMERING

Genom att undersöka vad som gjorts av oss själva och andra inom det mediepedagogiska fältet har vi nu identifierat en del utmaningar som förhindrar eller fördröjer utvecklingen och som innebär att alla barn inte ges likvärdig möjlighet att utforska det egna berättandet i digital konstnärlig medieproduktion.

Samtidigt tycker vi oss i detta arbete se att mediepedagogisk verksamhet kan göra det möjligt

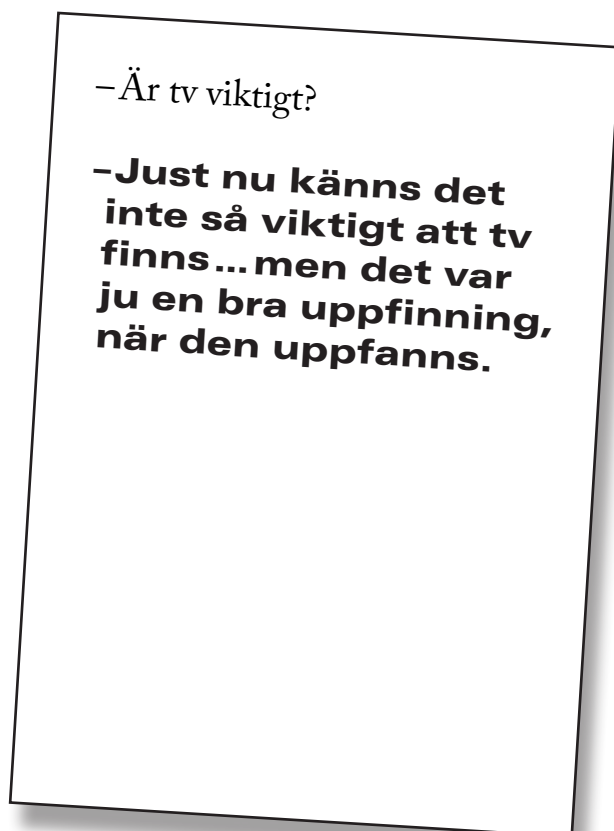
- att fler underrepresenterade grupper av studenter söker till konstnärliga högskolor och därmed ökar mångfalden av yrkesverksamma inom konst- och medieområdet;
- att barn och unga utnyttjar och upptäcker sin demokratiska potential genom att berätta om sin verklighet;
- att barn och unga blir kritiskt reflekterande mediekonsumenter och kulturupplevare; samt
- för barn och unga att lära sig att producera bara för producerandets skull – det kommer av sig självt om möjligheten erbjuds.

Det är enligt vår mening inget tvivel om att de vi pratat med – barn, unga och vuxna – anser att det är en viktig verksamhet.

Vi menar att det är enormt viktigt för vår demokrati att vi säkerställer att de röster och perspektiv som hörs speglar befolkningens sammansättning och inte

främst kommer från redan privilegierade grupper eller klasser. Det är viktigt att alla barn och unga får göra sina röster hörda just nu och i framtiden. Det är viktigt att tidigt erbjudas möjligheten att upptäcka sin demokratiska och konstnärliga potential. Ju tidigare barn och unga får chansen först och främst att praktiskt utöva, desto större betydelse får det för deras val av utbildning och framtida yrkesval. Det har definitivt betydelse för dem som praktiska demokratiska utövare nu när de är unga.

ANALYS AV SAMTAL MED BARN.
FRÅGESTÄLLNING 3:
VAD BETYDER DET FÖR VÄRLDEN?

INLEDNING

Analysens tredje del utgår från frågeställningen: Vad betyder det för världen? Vad betyder närmare bestämt barns eget skapande, med eller utan pedagog, för public service? Hur påverkar det världen att barn och unga med enkla medel kan göra sina röster hörda och producera sina egna berättelser och verk?

PUBLIC SERVICE OCH TV-TITTANDE ENLIGT BARNEN

Barns och ungas förhållande till traditionella medier har ändrats väldigt snabbt, som Statens medieråd konstaterat. Barn och unga tittar allt mindre på tv. När vi själva har frågat de unga fick vi denna statistik bekräftad. Merparten av de unga tittade inte på tv, det vill säga broadcast, utan föredrog att titta på Youtube, sociala nätverk eller filmer via nät- eller streamingtjänster.

Flera av de unga vi mötte sade också att de hellre tittar på produktioner gjorda av unga i deras egen ålder än på det utbud som finns tillgängligt på till exempel SVT. På frågan om varför svarade de att produktioner av unga känns mer verkliga och autentiska.

Trots att deras vänners egna produktioner kunde vara mycket sämre bild- och kvalitetsmässigt, uppskattade de att det kändes nära och vardagligt.

Som vi tidigare nämnt tycker vi oss se att avsändaren (det egna nätverket), de yttre omständigheterna och tidpunkten då de unga nås av budskapen är mycket viktigare i dag än tidigare. Allt handlar om vilka man är vän med och vilka som väljer att sprida ens produktioner vidare.

HUR SER KOMMERSIELLA AKTÖRER PÅ BARNNS EGEN PRODUKTION?

Vi vänder oss till de kommersiella aktörerna, som fick representeras av Georg Herliz på Youtubenätverket United Screens, och undrar hur han ser på barns och ungas egen produktion på Youtube.

United Screens är en ny typ av kommersiell aktör, ett slags mellanhand som hjälper innehållsproducenter i sociala medier (till exempel Youtube) att utveckla sitt innehåll samtidigt som man knyter kontakter med sponsorer och annonsörer som vill betala för att synas i "rätt" sammanhang.

Att unga skapar eget innehåll, att de är duktiga på att sprida det och att de i vissa fall tjänar pengar på det bekräftades i vår intervju med George Herliz.

Enligt Herliz är spridningen av barns och ungas eget material på internet en viktig faktor för att nå ut till en publik. Han menar också att barn och unga generellt är bättre än vuxna på att skapa trafik till sina produktioner, men att de fortfarande inte når ut brett utan existerar i så kallade filterbubblor.¹⁸

På Fanzingo har vi under årens lopp kunnat se hur olika de ungas produktioner når ut och sprids beroende på vilka nätverk de har och kontexten kring produktionen. De flesta små korta filmer som publicerats på kanalen Fanzingo TV på Youtube har några hundra eller max tusen visningar. Samtidigt finns det videor som fått extremt många visningar på samma kanal.

Ett exempel är låten "Förlåt mamma" av Aiman Quibil. Aiman var en 20-årig kille som varit aktiv medlem på Fanzingo under några år, och som tragiskt mördades på julafton 2015. Videon¹⁹ hade i april 2016 setts över 419 000 gånger på Youtube.

Samtidigt som Georg Herliz, utifrån sitt perspektiv, menar att public service och broadcastmedierna "är döda" och att de nya medierna (sociala medier och internet) är mer demokratiska än den tidigare hierarkiska strukturen, varnar han

för att det i hög grad är de stora kommersiella aktörerna som styr de sociala medierna. De agerar till exempel genom köpta visningar och styr på så sätt vilket innehåll som "trender" och får flest visningar.

Det är utifrån denna varning som vi tycker att public services roll som plattform för ungas eget skapande är så viktigt. Om samhället och samhällets institutioner vill utveckla en fjärde vägens syn på barn och barndom, som följer de steg som Gustafsson och vi skisserat, och anpassa sig till en verklighet där barnkonventionen blir svensk lag²⁰, så måste fler institutioner gemensamt påbörja förändringsprocessen. Vi tror att public service har en mycket viktig funktion att fylla i den processen genom att agera som opartisk kanal som gör det möjligt för unga att nå ut på olika sätt.

HUR SER PUBLIC SERVICE PÅ BARNNS EGEN PRODUKTION?

I KU-studien har vi varit nyfikna på hur till exempel SVT i dag ser på barns och ungas egen produktion av medier och hur de i framtiden vill förhålla sig till barn och unga som aktiva medieproducenter och inte bara som konsumenter av innehåll.

Vi genomförde därför några längre intervjuer med Maria Groop Russel, som då var chef för SVTi (SVT:s interaktiva/digitala avdelning), men som i dag är chef för hela allmänvevdivisionen inom SVT (produktion av allt innehåll utom nyheter och sport), samt Johanna Gårdare, som är chef för Barnkanalens produktioner i Stockholm.

Johanna Gårdare bekräftade att Barnkanalen jobbar aktivt med att utveckla mer delaktighet på olika sätt i sina kanaler. Hon sade bland annat:

Delaktighet är den stora grejen som vi ska jobba med som ett paraply i allt vi gör. Och det håller vi på med väldigt aktivt i all programutveckling och i alla befintliga titlar. Och spjälkar ner och kollar, vad betyder det? På vilket sätt låter vi...vad är delaktighet i det här projektet? Det behöver ju inte alltid betyda att barn ska skicka in material eller synas i programmet på något sätt. Men på något sätt så ska man känna sig delaktig i det vi gör och det kan se ut på olika sätt.

SVT barn har också inlett ett arbete med att utveckla en slags plattform där barns egna produktioner kan publiceras efter ett aktivt redaktörskap.

SVT:s medarbetare uttryckte i båda intervjuerna att de känner sig bakbundna av rättighetsregler, godkännande av föräldrar och andra etiska riktlinjer, som ju de sociala medierna inte tar ansvar för på sina plattformar. Maria Groop Russel talade också om vikten av att agera snabbt och inte göra ett alltför stort projekt.

Man måste vara redo att vara ”agil” – att göra fel, ändra, göra rätt, testa nytt och inte låsta sig i stora lösningar som ska fungera för alla.

Analys

Efter detta KU-arbete tror vi att det är extremt viktigt för alla public service-bolag att verkligen se publiken som medskapare och våga släppa in barn och unga som aktiva producenter på olika sätt. Det räcker inte att tala om delaktighet och fortsätta i gamla hjulspår från monopoltiden. Nya produktionsprocesser måste experimenteras fram, där barn och unga får tydligare roller som aktörer.

Det är också viktigt att man trots de juridiska hindren finner vägar för att göra public service till en kanal där de unga görs till medproducenter, och som de unga därför kan uppskatta och attraheras av.

Vilka som kommer till tals i våra gemensamt ägda mediekkanaler är en otroligt viktig demokratifråga, som måste sättas högt upp på agendan de kommande åren.

Men kanske behövs det ett större perspektivskifte på barn och barnafostran i samhället för att vi ska se möjligheterna med barns produktioner och mediepedagogisk verksamhet.

Nedan redogör vi för hur vi tror att medieproduktion med barn kan vara en metod, nyckel och framgångsfaktor i arbetet med att utveckla en fjärde vägens syn på barn och barndom och hur mediepedagogiken kan vara en snabb väg mot att omsätta paragraferna i Barnkonventionen (till exempel artikel 12) i praktisk handling. Barnkonventionen träder i kraft som lag i Sverige den 1 januari 2018 om allt går som regeringen planerat.²¹

KAN MEDIIEPRODUKTION VARA EN METOD FÖR FJÄRDE VÄGENS BARNAFOSTRAN ?

Vi menar att den mediepedagogiska verksamheten kan vara en utmärkt arena för att omsätta idéerna om en fjärde vägens barnafostran i praktisk handling. Många av de grundläggande förutsättningarna för en sådan "fjärde väg," som Lars H. Gustafsson efterlyste under sin föreläsning om barnkultur på Stockholms universitet 2015, är viktiga för att över huvud taget lyckas bra i ett mediepedagogiskt projekt.

→ 1. Möta deltagaren, barnet eller den unge, som en jämställd individ.

Som pedagog i ett mediepedagogiskt sammanhang måste man sätta barnet eller den unga personen i första rummet och behandla denne som en jämlike. Pedagogens roll är att ge denna kompetenta individ, som har ett eget unikt perspektiv på sitt liv och sin berättelse, det stöd den behöver för att kunna berätta sin historia.

Pedagogen måste släppa sina egna konstnärliga ambitioner och ställa sitt kunnande och sin kompetens i den unges tjänst i dennes konstnärliga projekt.

→ 2. Lita på att barnet kommer med unika berättelser och att det har något att säga oss om världen.

Utgångspunkten för ett samarbete med barn är att de kommer med en unik och viktig berättelse och att den har något att säga till världen.

Som pedagog ska man inte värdera barnets berättelse, utan i stället vägleda den unge att utforska sitt eget perspektiv.

Detta betyder inte att man helt ska släppa på den pedagogiska ledarfunktionen och bara acceptera en historia som är till exempel en efterrapning, utan snarare att man bör uppmuntra deltagaren att gå bortom det förväntade och söka efter en berättelse som bara det unika barnet kan berätta.

Fanzingos erfarenhet är att bara denna utgångspunkt – "det finns berättelser som bara du kan berätta" – skapar förutsättningar för barn att delge oss sina erfarenheter, perspektiv, idéer och tankar, som annars inte skulle ha kommit fram.

→ 3. Mediepedagogiken som ett sätt att aktivt arbeta med barnens rätt att komma till tals.

Artikel 12 i Barnkonventionen lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Att förvänta sig att barn och unga spontant ska ha en åsikt i alla frågor som rör dem, det vill säga i princip alla samhällsfrågor, är att begära för mycket. (Få vuxna kan på ett vettigt sätt bilda sig och uttrycka en åsikt om komplexa frågeställningar.) Men att det är svårt eller tar tid ska inte vara ett hinder för att rättigheten utövas i praktiken.

Här tror vi att den mediepedagogiska processen kan vara ett stort hjälpmedel och en metod som gör att barn och unga, utifrån sina egna tankar, moraluppfattningar och erfarenheter, kan bilda sig en uppfattning i frågor som berör dem.

Man brukar ju säga att ”det bästa sättet att förstå någonting är att behöva lära ut det.” När man arbetar tillsammans med en produktion kring en fråga hamnar barnet som avsändare av ett budskap i en lärande roll. Den måste kommunicera på ett sätt så att en tänkt publik förstår budskapet.

Barnet eller den unga personen måste lära sig att strukturera sina tankar och argument och genom en dramaturgi förmedla dessa, så att åhöraren blir engagerad och kan ta till sig budskapet.

Genom att ge barn och unga stöd i att gå från ax till limpa i en produktionsprocess, bidrar man till att skapa barn som kan fungera som aktörer och som kan utöva ett självständigt tänkande. De erövrar också en förmåga att förmedla sina tankar till omvärlden.

AVSLUTNING

Vårt KU-arbete har pågått under snart två års tid, och när det nu är dags att sammanfatta våra lärdomar ser vi att de förgrenar sig i några olika riktningar utifrån våra olika ingångar och intressen.

- 1. Vi har lärt oss av att prata med barnen och se hur de själva sätter ord på vikten av att delta i mediepedagogisk verksamhet.
- 2. Vi har genererat en mängd frågor inför kommande forskning på området. Men vi har också en del frågor som vi tror att både StDH och SVT kan arbeta vidare med.
- 3. Vi har kommit fram till förslag på en ”väg vidare” för det fortsatta arbetet med att stärka området kring barns eget skapande. Nedan redogör vi för de olika delarna.

BARNENS TANKAR OM DEN MEDIEPEDAGOGISKA VERKSAMHETEN

Vi har sett ett mönster i barnens olika tankar om den mediepedagogiska verksamhetens effekter. De teman som är viktiga enligt barnens svar är självförtroende, identitetsskapande, delaktighet, makt och mediekritik.

Flera deltagare i studien talar om att de genom att producera berättelser om sig själva har blivit mer sociala och utåtriktade. Erfarenheterna av att bli lyssnad till och tagen på allvar smittar av sig och skapar en positiv social spiral.

Något centralt som de unga lyfter fram är att målgruppen blir stärkt av att få visa upp sina produktioner i ett publikt men tryggt sammanhang. Positiv och konstruktiv feedback från en trygg grupp som man litar på är betydelsefull: den kan skapa lust att fortsätta berätta och producera och den stärker självförtroendet.

Det mest centrala är att de barn och unga som vi talat med säger att de genom att uttrycka sig kan påverka stereotypa föreställningar som de upplever att omvärlden har om dem.

Att producera film utifrån sig själv och sina egna frågor kan vara ett konstruktivt sätt att utforska och pröva frågan: ”Vem är jag?” Ett mediepedagogiskt rum kan vara en trygg arena för att arbeta med denna process, som är så viktig för att skapa en stark identitet.

Vi kan också utläsa att själva lärandet av ett hantverk, som både radio och filmproduktion utgör, bidrar till ett ökat självförtroende. Att barnen ser hur de själva

utvecklats och får nya kunskaper skapar en tro och en lust på att det går att lära sig mer.

De unga lyfter också fram pedagogernas viktiga roll att ge deltagarna mental hjälp att hitta och lita på sin egen berättelse. Det är helt centralt att deltagarna får en initial bekräftelse av att deras historier är viktiga och kan betyda något för andra, trots att de kanske inte tror det själva från början. Denna yttre bekräftelse kan i förlängningen ge en känsla av delaktighet i ett tänkt kollektiv och en känsla av att vara en del av något större.

Barnen och de unga uttrycker också en medvetenhet om att berättelser på olika sätt kan bidra till att påverka världen och att man genom att lära sig att berätta och kommunicera tar makten över de berättelser som man vill påverka världen med.

NÅGRA FRÅGESTÄLLNINGAR INFÖR VIDARE FORSKNING

Ett av syftena med vårt KU-projekt var att inventera några frågor som är möjliga att forska vidare på. Inom detta projekt har vi sett mångfalden av möjliga vägar att gå för vår egen del, vägar som vi inte haft tid eller möjlighet att utforska. Vi delar gärna med oss av utforskade frågor som vi ser som möjliga framtida forskningsprojekt. Vi ser också en möjlighet att utvidga vår egen undersökning och inbegripa fler unga.

Vilken forskning har bedrivits, nationellt och internationellt, inom ämnet barns egna perspektiv på vad som händer när de får berätta och gestalta sina egna historier digitalt i samband med ökad MIK?

Man skulle kunna koppla frågor som "Har du producerat egna berättelser på internet?" och "Har du dator, internet, surfplatta, smartphone hemma?" till studier om barns socioekonomiska bakgrund. Inom ramen för vårt utvecklingsprojekt har vi inte frågat de barn och unga vi mött om socioekonomisk bakgrund eller andra bakgrundsfaktorer som kan ha betydelse.

En annan fråga är hur ofta mediepedagogisk verksamhet i unga år leder till ett professionellt utövande som vuxen.

Vad producerar barn och unga utan pedagog på internet? Vad berättar de unga? Och barns och ungas egna produktioner med pedagog: Vad berättar de unga?

Leder mediepedagogisk verksamhet till att barn och unga blir mer medie- och informationskunniga och mer kritiska till vad de ser, hör och tar del av på nätet och i medierna? Blir de också mer kunniga och kräsna när de tar del av digital fiktion, konst och kultur?

Barn har rätt att upptäcka skapande i fred utan att målet måste vara att de ska bli nyttiga och kloka samhälls- eller världsmedborgare. Vad sker då enligt barnen? Skiljer sig dessa berättelser från dem som skapas utan pedagoger?

Vad väljer barn och unga att se av barns och ungas produktion på internet? Varför?

Varför tittar inte vuxna på barns produktioner på internet? Vet vuxna vad barn och unga tittar på och gör på nätet? Om inte, varför? Detta kan man koppla till Barnkonventionen och *childism*.

Vad hände sedan? Man skulle kunna söka upp de unga vi pratat med och höra vilken betydelse det haft för dem i efterhand att få göra sina röster hörda som unga.

Hur och hur ofta (mätt i sändningstid) tillfrågas barn om frågor som angår dem i medierna? Detta kan kopplas till *childism* och till Ylva Mårtens undersökning om hur sällan barn och unga intervjuas om frågor som likvärdiga samhällsmedborgare. Det kan också kopplas till Barnkonventionen och public service-uppdraget.

MÖJLIGA VÄGAR VIDARE

Utifrån den probleminventering som vi gjort genom intervjuer med unga, lärare på StDH och representanter för public service, ser vi att frågan om ”alla barns och ungas rätt att få inträda i det demokratiska maktrum som mediefältet och berättelseprivilegiet utgör” är mycket angelägen och pressande.

Därför anser vi att den bästa vägen vidare vore att ge det mediepedagogiska området en mer autonom ställning utanför de redan existerande verksamheterna och institutionerna. Detta gör man bäst genom att bilda ett mediepedagogiskt institut som uteslutande arbetar med frågan om barns och ungas eget skapande.

Institutionerna har andra prioriteringar och ser inte nödvändigtvis den bästa vägen att nå målet, bredare representation i rekryteringen till medieutbildning på högskolenivå, som inom yrkesområdet film och media enligt vår mening är att erbjuda barn och unga mediepedagogiska verksamheter.

Den autonoma ställning som ett eget mediepedagogiskt institut skulle få skulle minska både den intressekonflikt som uppstår inom institutioner som har en annan kärnverksamhet och den konkurrenssituation som kan uppstå när frågans prioritet hela tiden omförhandlas.

En samverkansmodell mellan det mediepedagogiska institutet och SKH, Svenska Filminstitutet, lärarhögskolan och/eller Valand i Göteborg, public service samt andra aktörer såsom Fanzingo, skulle enligt vår mening vara en framkomligare och snabbare väg mot målet att nå fler barn med mer kvalitativ mediepedagogisk verksamhet.

Institutet skulle ha konstnärliga förtecken och utbilda pedagoger som skulle kunna nå ett stort antal barn och unga inom kategorin icke-initierade målgrupper i hela landet. Institutet skulle kunna arbeta i nära samverkan med konstnärliga institutioner och yrkesfält för att säkerställa att den konstnärliga processen också blev central i det digitala skapandet.

Samverkan, kunskapsbyggande och erfarenhetsutbyte inom det mediepedagogiska fältet skulle kunna tryggas. Därmed skulle den långsiktighet som saknats inom området kunna förbättras.

Genom institutet och möten med de pedagoger som fick sin utbildning där skulle fler barn och unga få möjlighet att ge röst åt sin samtid i nutid. Nya unga röster skulle också få möjlighet att delta i det demokratiska samtalet i en framtida yrkesroll inom medier.

BILAGOR

FILMAD DOKUMENTATION TRANSKRIPTION AV FOKUSGRUPPSAMTAL

TRANSKRIPTION

Vad betyder det för barnet?

Analys av fokusgruppsamtal med barn och unga

Vår utgångspunkt för fokusgrupperna var att lyssna till de ungas egna tankar om vad som hänt när de varit med i olika mediepedagogiska sammanhang. Vi hade sammanställt ett frågebatteri till gruppen som utgick från arbetets övergripande frågor.

Fredagen den 20 mars hade vi genom Laura Purdy, som arbetade på Alby bibliotek och som var Fanzingos kontaktperson, bjudit in en grupp om cirka tio unga som tidigare deltagit i Fanzingos verksamhet Berättarprojektet.

Berättarprojektet valde vi eftersom vi tyckte att det var extra intressant att lyssna till unga tjejer och killar som inte självmant sökt upp vår verksamhet, utan som vi aktivt fått söka upp för att arbeta med.

Under 2013–2015 har Fanzingo haft ett framgångsrikt samarbete med Alby bibliotek, där tanken varit att bygga en bro mellan bibliotekets verksamhet och Fanzingos öppna medieverkstad. Biblioteket i Alby är en viktig och trygg samlingsplats för unga på fritiden, speciellt för unga tjejer i åldrarna tretton till arton år. Detta var en grupp som saknades i Fanzingos öppna verksamhet. Därför arbetade ett team med två pedagoger en gång i veckan på biblioteket. De startade en pedagogisk process där deltagarna fick berätta sina historier genom radio eller animationer.

Nedan följer en transkription av samtalet med deltagarna i fokusgruppen. Kursivt finns även våra analyser av deltagarnas svar.

Samtalet inleddes med presentationer. Först fick deltagarna berätta kort om sig själva och vilka produktioner de gjort. (Detta finns dock inte dokumenterat.) Vi har valt att anonymisera deltagarna eftersom det inte är viktigt för resultatet av analysen. Någon av de unga hade innan det som följer sagt något om att det var pinsamt att visa upp den egna produktionen.

Erika: Hur var det för dig att spela upp då? Det som du hade gjort, va det känsligt för dig? Va det som du berättade väldigt nära och att det kändes som att du öppnade upp någonting som också var lite ååhhh?

Tjej 1: Jag skämdes också när jag visade upp den.

Erika: Vad skämdes du för?

Tjej 1: Jag gillar inte mitt ansikte...Jag gillar inte att vara på kameran. Jag skämdes också sen...Jag gillar inte kameran...jag skämdes lite också...det kändes som att jag irriterade människor.

Analys: Ett tema som återkommer i många samtal med unga är att de i början av processen skäms för sig själva. De pratar om att de inte vill synas i bild eller att de inte vill höra sin egen röst. Detta behöver dock inte hänga ihop med en ovilja att berätta eller kommunicera, utan är ofta ett första hinder eller motstånd som kan överbryggas.

Erika: På vilket sätt då?

Tjej 1: Jag pratade bara om K-pop hela tiden och det kändes bara så där, ”det där igen.”

Erika: Kändes det så när du spelade upp det eller under processen?

Tjej 1: Alltså...hmmm...När jag gjorde processen. Men sen när jag fick feedback på Hemma Hos (Fanzingos visningskväll) så kändes det uppskattat. Men om jag skulle till exempel visa mina kompisar som inte gillar K-pop så hade de säkert säga något sånt där...inte det där igen...eftersom jag pratar om det ganska mycket. Det är viktigt för mig.

Erika: Det är viktigt för dig, var det häftigt att kunna göra dela det med andra då?

Tjej 1: Ja.

Samuel: Vad tänker du? Vad var kul med att vara med i berättarprojektet?

Tjej 2: Det är en chans att visa talang.

Tjej 3: Det var lite roligt och lite svårt. Första dagen var det svårt, jag vet inte hur man gjorde den här film, men sen var det roligt. Första dagen jag visste inte hur man gjorde film, sen de gjorde klippa och så, sen när man gjorde film man vet att man måste göra film och sen var det roligt.

Erika: Hur var det för dig att visa filmen?

Tjej 3: Hiihihi. Lite nervöst.

Samuel: Hur var det för dig efteråt då? När det hade varit lite nervöst, hur kändes det då?

Tjej 3: Första dagen vi visade för någon, så tänkte jag att de skulle tycka det var inte bra, dåligt och då var jag nervös.

Samuel: Och vad sa folk då?

Tjej 3: De säger bra!

Samuel: Och vad tänkte du då?

Tjej 3: Jag tänker bra!

Analys: Här kan man se tecken på att målgruppen blir stärkt av att få visa upp sina produktioner i ett publikt men tryggt sammanhang. Positiv och konstruktiv feedback från en trygg grupp som man litar på är betydelsefull: den kan skapa lust att fortsätta berätta och producera samt stärka självförtroendet.

Samuel: Hur förändrades? Var det skillnad på hur du såg på det som det du hade gjort före och efter du hade visat?

Analys: Det här är exempel på en för komplex fråga som inte fungerade på målgruppen.

Tjej 3: hiihihi.

Erika: Hur såg du efteråt på det du hade gjort, vad tänkte du?

Tjej 3: Det kändes bra.

Samuel: Vad tänkte du när du visade din berättelse?

Kille: Jag vet inte?

Samuel: Var det jobbigt, roligt?

Kille: Som vanligt ...

Samuel: Som vanligt? Fick du någon feedback? Var det någon som sa något?

Laura: Killen var inte där på Hemma Hos när det spelade upp.

Tjej 3: Det var en bra historia?

Erika: Du har alltså inte fått din feedback?

Tjej 1: Den var jättebra.

Samuel: Du kunde komma när det var uppspel?

Laura: Hade du fotboll då, nej möte.

Samuel: Hade du velat vara med?

Kille: Nej.

Samuel: Har ni spelat upp här internt?

Laura: Ja.

Samuel: Vad tänkte du om det då?

Kille. Bra!

Samuel: Var det nervöst?

Kille: Ja.

Erika: Om varför det är viktigt...För mig var det viktigt att en lärare sa att jag hade skrivit en fin dikt. Det var viktigt för mig när min lärare satte min dikt på väggen. Kan man bli stor av att andra tar det av det man gjort? Varför är det viktigt att någon lyssnar och ser.

Tjej 2: Vi har talang, men när någon ser så kan man få hjälp att hitta den här vägen.

Tjej 4: Man blir mer motiverad av att fortsätta med det man gör. Man blir mer självsäker på sig själv.

Analys: Här pratar tjej 4 själv om att verksamheten har skapat självförtroende hos henne.

Tjej 3: I skolan, när jag dansade väldigt bra. När jag tittade på film, indisk Bollywoodfilm, jag dansade själv hemma. Sen lärare visste det och när vi hade program i skolan alla kompisar och jag dansar. Alla säger "du dansar bra!" Jag har gjort drama också i mitt hemland. Här i Sverige jag dansade också. Många såg mitt klipp på Youtube i mitt hemland. Alla sa det var fint. Det var jättebra! Någon måste motivera. Annars vi går ner. Via talang så kommer det ...

Analys: Det är spännande att tjej 3 ger uttryck för att det hon gör här lokalt också påverkar hennes tidigare vänner i "hemlandet." Kommunikationen är global och uppskattning, feedback och motivation kan således komma från flera håll.

Samuel: Så du blir upplyft?

Tjej 2: En person som säger att du dansar bra? Det räcker!

Samuel: Är det någon annan som vill svara på Erikas fråga?

Tjej 1: När jag vann Botkyrkas Filmfestival med min film så blev jag jätteglad för innan hade jag inte tyckt att min film var så jättebra. Och sen när jag vann två priser en ...

Kommentar: Flera av deltagarnas filmer har presenterats på lokala filmfestivaler och flera av dem har också vunnit olika priser.

Analys: Här förs samtalet in på vad ett tävlingsmoment som feedbackformat leder till. Det är lite off topic för oss och egentligen ingenting som vi hade planerat att prata om.

Erika: Jag utsattes aldrig för tävling. Kan det vara tvärtom? Om man är med i en tävling och så får inte filmen något pris, kan det vara avgörande.`

Samuel: Var det kul att vara med i själva tävlingen?

Erika:...Att träffa andra.

Tjej 1: Det var inte så att jag ville vinna direkt. Jag ville inte det från början. Jag trodde inte jag skulle vinna.

Samuel: Men det var kul ändå?

Tjej 1: Ja!

Erika: Det är klart att det är kul ...!

Laura: Var det det som var speciellt för dig tjej 1 med Botkyrka Filmfestival, att du visade din film för någon du inte känner och inte bara för mig, Anna och Emma som du ju känner?

Laura: När du började med din film om K-pop så sa du att ditt ämne - K pop som du gjorde filmen om inte var så viktigt. Efter det att du gjorde filmen och var på två filmfestivaler, tänker du annorlunda om hur viktig din berättelse av.

Tjej 1: Nej, men ja, den är viktig här i Botkyrka där det inte finns så många K-pop fans men om jag hade tagit filmen till stan så skulle det finnas jättemånga K-pop fans och då skulle det vara såhär: tänk om någon gjorde en film om hur mycket det älskade Beyoncé. Det är väldigt mainstream.

Ni förstår vad ni menar.

Laura: Men här i Botkyrka kändes det speciellt och viktigt.

Tjej 1: Ja och så det att jag inte är korean, var väldigt viktigt.

Erika: Varför då?

Tjej 1: För att många tror att man ska koreansk för att lyssna på K-pop. Fast så är det inte för att 70 procent av alla som lyssnar på k-pop inte är koreaner. Många tycker att jag ska lyssna på hip-hop och gå runt som en gangster eller ha pistol på mig för att jag är svart. Fast jag inte har det...så det är också viktigt.

Analys: Här lyfter tjej 1 själv fram den identitetsskapande aspekten av barns

egna produktioner. För henne är det viktigt att genom filmen bryta de stereotypa föreställningar som hon upplever att omvärlden har av hur hon som ung svart tjej ska se ut eller vara.

Samuel: Bryta fördomar helt enkelt. Vad tror ni, hade ni gjort de här filmerna, radio podar, etc. Vad ni nu har gjort om det inte funnits en samling här på biblioteket?

Tjej 4: Nej, this is all because of Laura. Det var hon som drog in mig i det här.

Tjej 4: Hon skulle bara följa med mig till Fanzingo.

Tjej 1: Ja jag skulle bara följa med henne till Fanzingo och helt plötsligt var jag en del av crewet.

Samuel: Ni andra då. Vad tänker ni? Hade ni börjat göra film om ni inte hade varit här på biblioteket? Hemma?

Tjej 2: Nej nej bara här. Hemma vi tänka hur vi ska göra. Bara tänka. Vi klippte lite bara så. Men med biblioteket, i början vi vet inte heller från början, men sedan började vi från början. Sen visar de hur man göra när man filmar. och sen...jag vet inte vad jag ska säga.

Analys: Här beskriver deltagarna hur viktigt det pedagogiska sammanhanget varit för att börja skapa. De beskriver hur pedagogerna har gett dem grundläggande kunskap och verktyg för att börja skapa själva.

Laura: Redigera?

Tjej 2: Ja! Deras väg. De berättade allt. de berättar hur man ska filma, skriva manus. Sen blev det lätt. Från början var det svårt men nu vet vi hur vi ska göra. Nu vi kan!

Samuel: Skulle ni kunna gör det hemma nu...utan gruppen?

Alla! Ja, vi kan men ...

Samuel: Och du kille 1, du skulle kunna göra. Har du tänkt att skulle vilja göra utan ...?

Kille1: Coach...ensam.

Samuel: Har du gjort något ensam?

Kille 1: Ja.

Samuel: Radio, Vad har du gjort då då?

Kille 1: En historia.

Samuel: Hemma! Hur gjorde du då?

Kille 1: I mobiltelefon.

Samuel:...och hur klippte du? Du kom hit?

Samuel: Så man kan säga att du har fortsatt.

Kille 1: Ja.

Laura: Du brukar vara på medieverkstan?

Kille1: Ja!

Analys: Här ger Kille 1 uttryck för att projektets ambition om att få de unga att gå från att vara på bara biblioteket till att också ta del av Fanzingos medieverkstad har fungerat.

Samuel: Efter att ni vad med här, gjorde egna filmer och tittade på tv och så? Tänkte ni på ett annat sätt på det ni ser på tv?

Erika: Tänker ni på klippen till exempel? Här har de klippt till exempel?

Tjej1: Oh my god. Vi tittar mycket på ghananska filmer. Nu efter att vi gjort egna filmer och kollar på dem så ser vi hur dåligt klippta de är. Hur musiken aldrig passar till det som händer. Det ska alltid var läskig musik när det händer något bra. Innan lade jag inte märke till det men nu tänkte jag på det. Bra storylines dock.

Tjej 3: Nej inte bra storylines och vi brukar alltid säga att vi skulle klippa bättre än de.

Analys: Här ger tjej 1 och tjej 2 uttryck för att den pedagogiska verksamheten också gett dem verktyg att bli mer kritiska mediekonsumenter. De reflekterar över hur "dåligt klippta" olika serier från Ghana är. De tänker på storylines och hur musiken används på ett sätt som de inte uppskattar. De ser på tv på ett annat sätt än tidigare och kan med hjälp av de mediepedagogiska verktygen också göra analyser av vad som fungerar och inte fungerar dramaturgiskt.

Erika: Haha det brukar ni säga? Det är rätt!!!! Haha.

Samuel: Tänker ni också, när man ser saker på tv, hur svårt det kan vara... Att man får respekt? Om man tittar på långa saker, man vet hur mycket jobb det är för att göra korta saker. Om man tänker på långfilm till exempel.

Erika: Ni som har animerat. Nu animerar man ju i datorer i och för sig. Men förr gjorde man ju allting för hand, en timmes film kunde ta ett år. Det förstår man ju om man har animerat. Tänker ni på det? Eller inte hunnit börja tänka på det. Nej ...

Laura: Om jag frågar er tre. Tjej 2, tjej 4, tjej 5. Innan ni var med och gjorde animerad film men allt det ni som beskrev. manus, klippta ut figurer, ritade filmade och allt. Trodde ni att det skulle gå snabbare att göra liksom? Det är bara da da da da...klart!

Analys: Här är exempel på hur vi ledare inte låter de unga reflektera utan tar över analysen själva.

Tjej 2: Nej!

Tjej 3: Vi tänkte inte det.

Tjej 2: Först vi tänkte att vi skulle göra riktig film tre minuter. Men efter några dagar så fick vi reda på att vi skulle göra animationsfilm. Och då vi visste inte att vi skulle göra animationsfilm. Men hur ska man göra? Men sen lärde vi sig hur man skulle göra från lärare. Från de som visste. Sen var det lite svårt. Klippa, varje bild vi ska flytta flytta flytta och ta ta ta. Och sen när man visste så kan man koncentrera sig och då går det snabbt. Men det tar tid att göra animationsfilm.

Erika: Var det någon som hade gjort film innan ni kom hit till Fanzingo? Klippt ihop och så ...

Tjej 1: Ja, min engelsklärare gillar att ge filmuppgifter.

Samuel: Du som kom sent...Har du också varit med och gjort film?

Tjej 6: Nej...ja tror inte det...haha...jo!

Samuel: Vad tycker du vad bra med att få göra film?

Tjej 6: Att jobba ihop och vara i grupp. Man blir starkare när man jobbar i ihop tillsammans. Man har olika idéer. Man säger vi kan göra sådär och sådär och då går det fort. Om man är ensam blir det tråkigt...förstå gången...(Bandningen upphörde.)

Analys: Här lyfter tjej 6 fram den gruppdynamiska processen, grupparbetet, som en styrka i den mediepedagogiska processen. Man blir starkare av att arbeta tillsammans.

Erika: Hade du gjort film själv hemma innan?

Tjej 6: Nej.

Erika: Kommer du att fortsätta?

Tjej 6: Ja.

Samuel: Tror du att man kan få en bättre självförtroende eller självkänsla av att göra film?

Tjej 6: Ja, det kan man!

Samuel: På vilket sätt?

Tjej 6: Om jag fortsätter att göra den här film. Då kommer jag att tänka mycket mycket om det här. Vad kan jag göra. Men från början vet man inte vad man ska göra. För man har inte gjort det här förut. Men jag tror om jag fortsätter kommer

det bli bra.

Erika: Vi sa inledningsvis en fråga. Samuel sa: ”Jag jobbar för att göra era röster hörda.” Vad betyder det? Vad är att göra sin röst hörd? Varför är det viktigt? Kan man göra sin röst hörd genom att ha lärt sig att filma eller spela in radio? Varför då?

Tjej 1: Dramatisering berör folk i hjärtat. Man kan sitta och ha en diskussion om att det är fel att vara sexist i typ hundra år och de skulle inte kunna förstå om de inte själv ser hur det är. Så att visa, genom film, så öppnar man någons ögon för att visa hur verkligheten är. Mest om det är dokumentär för då har man inte hittat på nån story, men det går bra med fiktion också.

Analys: Här pratar tjej 1 självständigt utifrån ett slags maktperspektiv på varför skapandet är viktigt. När hon säger ”genom film, så öppnar man någons ögon för att visa hur verkligheten är” visar det hur hon upptäckt att hon kan använda mediernas makt för att förändra och påverka människors åsikter om världen.

Erika: Jag tänker på din pod. Jag ville visa att jag kan också lyssna på den här musiken. Musiken äger ingen? Blir det ju då. Det är ju ett statement. Vi måste få vara olika. Man kan göra det på olika sätt. Varför tror du... Du sa så här. Dramatisering gör det eller dokumentär det blir starkt. Vad är det man förstår, man ser. Vad är det man förstår då?

Tjej 2: Jag tycker att filmen sprider ord bra till människor. När man ser en film, när det är sorg man gråter, det talar direkt till känslor. När det är glad vi är också glad och då skrattar vi mycket. och det beror på känslor. VI kan lära oss nya...hur livet är. Om det är komedi – vi skrattar. Om det är något viktigt om livet så lär vi saker. Så tänker vi på saker...kanske kommer mitt liv att lösa problem på det sättet...jag glömde bort.

Tjej 6: Ibland när man visar film så hjälper det andra att lösa deras liv.

Tjej 2: Jag ska förklara bättre. För mig, någon historia, ”jag kan inte,” det finns också film, vi kan försöka att förstå oss bättre. Vi kan komma ihåg direkt, när vi tittar kan man se direkt. Om någon lärare berättar vi glömde bort. Men när man tittar på en film så kommer man ihåg.

Erika: Kan det vara att man kan tänka att ”det kunde varit jag?”

Samuel: Man känner igen sig.

Samuel: Jag kommer tillbaka till det ni gjorde här. Vad va det viktigaste som de gjorde för er?

Tjej 6: De hjälpte oss att lära sig hur man ska klippa ut det man ska filma. De hjälpte oss med det. När vi behövde hjälp de hjälpte.

Samuel: Någon annan?

Tjej1: De viktigaste är att de stöttade oss jättemycket till exempel Laura sa att "allas historier är viktiga." Det gjorde min dag. Jag gick runt och tänkte till exempel "det här är inte viktigt, det är bara en musikstil." Men så säger hon så och då ger det motivationen att fortsätta att göra film. Det var det viktigaste för mig...att man fick motivation från dem.

Analys: Här pratar tjej 1 om att få mentalt stöd i att hitta sin egen berättelse och vikten av att få bekräftelse av att ens historia är viktigt och kan betyda något för andra trots att man kanske inte tror det själv.

Samuel: Vad säger du kille 1?

Kille 1: Samma sak.

Samuel: Vad säger du tjej 3?

Tjej 3: De gav oss mycket stöd. Det stöd vi behövde. Jag håller med om det som tjej 1 sa.

Tjej 6: Laura också. Du vet mer om film och så.

Laura: Tekniken kan inte jag. Då har vi pedagoger från Fanzingo som är duktiga på det.

Tjej 6: Hon vet inte tekniken men hon försöker ändå att förklara. Säger "det är perfekt och såhär." Om man säger en sådan sak så betyder det mycket.

Samuel: En sista fråga för nu är klockan 17: Svara kort bara. Vad har ni lärt om er om er själva när ni har gjort film? Inte om filmen inte om att klippa? Vad har ni

lärt er om er själva när ni gjort film?

Laura: Ibland man gör ett projekt så tänker man också om något som bara har med dig att göra. Alltså inte "Nu har jag lärt mig Ipad" men att man har funderat på någonting som filmen handlade om, du måste ha funderat på din egen barndom eller hur kille 1. När man tänker på någonting så kommer man på en ny idé om sig själv. Du måste ha tänkt jättemycket om dig själv kille 1. Då kommer man kanske på något nytt om sig själv som man inte har tänkt förut? Är ni med?...fortsätter lite ...

Samuel: Vad säger du tjej 1?

Tjej 1: Jag fick mer självförtroende. Jag lärde mig att jag är värd mycket mer än vad jag trodde innan och jag lärde mig att min story är viktig. jag blev också mer öppen för folk.

Samuel: På vilket sätt då?

Tjej 1: Folk tror inte detta men jag var shy. Jag gillade inte människor över huvud taget (Jag gillar er hahaha)...Men efter filmen så kändes det som att jag kunde prata med människor. Och de flesta K-pop-fansen vet vem jag är fast att jag inte känner dem. Det är så random! Jag öppnade mig mer för folk.

Analys: Här pratar tjej 1 om det identitetsskapande som skett under produktionsprocessen.

Samuel: Det är positivt för dig?

Tjej 1: Ja!

Samuel: Vad säger du tjej 3?

Tjej 2:

....

Ny inspelning:

Tjej 2: Jag har lärt mig om mig själv efter att ha spelat in min pod om att vara

ensam...är att jag inte är ensam. Att det finns fler personer som känner igen sig i min situation. Att jag inte är ensam fast jag tror det.

Någon: Ja finns!!

Samuel: Vad säger du?

Tjej 4: Ingenting...men jag är intresserad!! jag vill bara skriva berättelser, inte spela.

Tjej 2: och jag vill spela in ...

Samuel: Du vill spela.

Tjej2: I mitt hemland. Drama på skolan. Och många säger: Du kan bli skådespelare. Det kommer att bli bra.

Erika: Talang är en sak. I egenskap av att vara skådespelare. Talang är 10 procent och arbete är 90 procent. Världens bästa pianist har bara tio fingrar. Det brukar jag alltid säga till mina barn. Man ska använda tvåans växel i bilen. Den är inte så snabb men envis såhär hmmm. Då är väldigt mycket möjligt.

Samuel: Vad säger ni? Vad har ni lärt er om er själva ...?

Tjej 4: Jag är intresserad av hur de har gjort riktig film. Vi lärde bara lite om film men jag vill lära mer.

Tjej 6: Jag lärde mig om att jobba som grupp och veta hur man klipper ut och filma.

Tjej 2: Det finns inte "det går inte." Om vi försöker så går det. Det finns inget som är omöjligt. Nu, jag kan inte mycket men jag kan göra lite film.

Tjej 6: Alltså om man vill ha någonting, på engelska säger man "if you need something you have to go for it! If you stand at one place you can not get it. you have to go for it!!!"

You have to go for it!!!

Samuel: Vad säger du kille 1, vad lärde du dig?

kille1: Samma sak.

Laura: Kille 1, du gjorde en berättelse om din barndom. Tänkte du mycket tillbaka till när du var lite och bodde i Turkiet? Tänkte du på saker som du inte har tänkt på sedan länge?

Samuel: Du mindes kanske.

Kille 1: Också jag började drömma också.

Samuel: På nätterna. På vilket sätt berätta då. Vad drömde du om?

Kille1: Min gamla historia.

Samuel: Du började minnas och drömma om...spännande. Var det bra drömmar?

kille1: Ja.

Samuel: De var bra drömmar ...

Laura: Du sa i din radioberättelse. I slutet. Att ni inte ofta pratar hemma om den tiden när du var liten och bodde i Turkiet. Men att du nu vill berätta din historia. Mådde du bättre eller sämre när du börjat berätta för andra. Varför vill du berätta för andra?

Kille 1: Jag vet inte.

Laura: Kommer du fortsätta berätta tror du?

Kille 1: Ja.

Laura: Du har ju miljoner berättelser.

Erika: Och de har ju betydelser för andra. Precis som vi hör här...Jag tar med mig från er att berättelser får en att inte känna sig ensam. Vad det än er så finns det alltid någon som känner igen sig. Det är fantastiskt. Det spelar ingen roll hur litet det än är. Även om jag gjorde en film om min garderob så skulle någon känna igen

sig och tänka att jag lägger också mina strumpor till vänster. Det behöver inte vara så fantastiskt.

Erika: Tittar ni på tv?

Alla: Ja! Ibland ...

Kille 1: Varje dag!

Samuel: Vad tittar ni på?

Kille 1: Kanal 6.

Tjej 6: Jag brukar titta på Barnkanalen.

Samuel: Vad tittar ni på?

Kille 1: Jag kollar på Simpson.

Samuel: Vad tittar ni på?

Kille 1: Jag kollar på nyheter.

Tjej 1: Jag brukar kolla på tv när pappa är hemma. TV4 fakta. Mördarsaker. Men det är inte så ofta. Annars kollar jag på datorn - serier.

Erika: Vem kollar mest på tv mer än dator?

Alla svarar i mun på varandra.

Erika: Mer tv än dator!

Samuel: Vilka tittar på SVT?

Tjej 1: En gång i månaden.

Tjej 3: Varför ljuger du. Kanske en gång om året ...

Tjej 2: Nyheter i skolan.

Tjej 2: Vi kollar på svenskan [i skolan]. Vi kollar på nyheter och diskuterar om det här.

Samuel: Kollar ni på Melodifestivalen?

Tjej 1: Nej...Jag förstår inte.

Tjej 3: Jag kollar på Eurovision.

Tjej 1: Eurovision är värre.

Tjej 1: Det är bara svenskar i Melodifestivalen.

Tjej 3: Men det är ju bra!?

Den här frågan har vi ställt till alla unga vi pratat med. Denna grupp svarade att de tittade på tv. Det skiljer sig från de andra vi intervjuat, som svarat nekande på tv-frågan. Gruppen svarade också att de tittade mer på tv än på datorn. Det är intressant. Vad det beror på kan vi dessvärre inte veta eftersom vi inte kan följa ungdomarna närmare i just denna undersökning. En hypotes kan vara att flera av de unga i denna grupp var relativt nya i Sverige och kanske inte hade skaffat internet. En annan hypotes kan vara att de inte hade internet eller datorer i hemmet, men tv.

Erika: Finns det några favoritprogram? Det vi sa...att man berättar en historia, man ser något så känner man igen sig? Tycker ni att det ni ser på tv att ni känner igen er i historierna i dag?

Tjej 1: Nej inte dagens tv...Disney Channel är ett bra exempel. Jag var född år 2000. Där finns det serier från den tiden. Då fanns till exempel Lissie Mcguire. Jag känner igen mig i det. Året jag föddes. Men till exempel Hanna Montana. Som jag växte upp med. Det är ingen som klär ut sig till att var en kändis. Så det är så här.

Tjej 3: Men det kanske finns någon som gjort det!?

Tjej 1: Det skulle inte hända i verkligheten. Känns det som ...

Erika: Men det är ju fantasi då?

Erika: Jag tänkte, för att ni tagit upp det själva. Att man känner igen sig i berättelser ibland. Det här med starka känslor. Ja, eftersom vi pratar med tv - folk också. Det kan vara spännande att höra om man tycker att man tycker att man känner igen sig.

Tjej 3: Serierna som jag brukar kolla på...Jag brukar inte känna igen mig i dem. Jag kollar på serier som är mycket drama och sånt.

Tjej 1: Jag skulle vilja påpeka att svensk tv inte har så många som ser ut som jag.

Analys: Här pratar tjej 1 om bristen på representation i medierna.

Erika: Är det viktigt att man känner igen sig i hur till utseende också? Ens egna minnen...Era barndomar...Att man känner igen sig är det viktigt också? All produktion behöver ju inte vara så...det kan ju vara fantasi liksom?

Tjej 3: Jag tycker ändå att det är lite viktigt. Att få se någon representerar ens folkgrupp liksom.

Tjej 1: Till exempel...den här serien...eller det var tre episoder. Men det heter Fonko. Den handlar om dans...afrikansk dans. Jag brukar oftast inte kolla på SVT men när de sände den så kollade jag för de pratade om något...typ afrikansk dans.

Analys: Den enda gången tjej 1 tittar på SVT är när det handlar om en afrikansk dans som hon känner till. Eller när det handlar om K-pop. Den yngre generationen söker upp informationen som intresserar dem. De nöjer sig inte med att passivt konsumera det som andra tycker är viktigt. De är nomader och inte lojala med mediet, utan med sin identitet och sina intressen.

Tjej 1: De hade också det var för några år sedan...De visade en K-pop-dokumentär...då kollade jag också på den. Jag kände igen mig ...

LITTERATURFÖRTECKNING

- Bron, A., & Wilhelmsson, L. (2004). *Lärprocesser i högre utbildningar*. Stockholm: Författarna och Liber AB.
- Hylander, I. (1998; rev 2001). *Fokusgrupper som kvalitativ datainsamlingsmetod*. Institutionen för beteendevetenskap Linköpings universitet, Forum för organisations- och gruppforskning. Linköping: Linköpings universitet.
- Lundgren, S. (2014). *Universitet och högskolor. Höskolenybörjare 2013/14 och doktorandnybörjare 2012/13 efter föräldrarnas utbildningsnivå*. (Vol. ISSN 1654-3424). Statistiska centralbyrån.
- Mårtens, Y. (2015). *Vad säger barnen?* Falun: Ylva Mårtens och Bokförlaget Atlas.
- Medierådet. (2006). *Unga och medier*. Statens medieråd. Statens medieråd.
- Medierådet. (2014). *Media och informationskunnighet i Sverige - en kartläggning av aktörer*. Stockholm: Statens medieråd.
- Medierådet. (2015). *Unga och medier*. Stockholm: Statens medieråd.
- Miklo. (2015). *Svensk films representation av Sverige, En kvantitativ och kvalitativ studie av representationen av olika grupper i långa svenska spelfilmer som hade premiär 2014, 2015*. Svenska filminstitutet. Stockholm: SFI.
- Nygård, O. (2015:2). *Kultur av vem? En undersökning av mångfald i den svenska kultursektorn*. Stockholm: Myndigheten för kulturanalys.
- Regeringskansliet. (den 11 03 2016). *www.regeringen.se*. Hämtat från Regeringskansliets hemsida: <http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2016/03/sou-201619/>
- TT. (den 29 06 2015). *www.svd.se*. Hämtat från Svenska dagbladet: <http://www.svd.se/ostlund-vill-prata-om-bilden>
- Virgin, S. (den 26 04 2006). *Folketsbio filmpedagogerna*. (S. Virgin, Producent) Hämtat från Folketsbio filmpedagoerna: <https://filmpedagogerna.wordpress.com/about/>
- Young - Bruehl, E. (2013). *Childism: Confronting Prejudice Against Children.?:* Yale university press.
- Zetterlund, A. (2013). *Om hur frivilliga initiativ arbetar för ökad digital delaktighet*. Kalmar/växjö: Linnéuniversitetet.

FOTNOTER

- 1 Medierådet 2006.
- 2 Medierådet 2015, s. 9.
- 3 Ibid., s. 9.
- 4 Mårtens 2015, s. 296–297.
- 5 Zetterlund 2013.
- 6 Hylander 1998, reviderad utgåva 2001.
- 7 Virgin 2006.
- 8 Unesco 2011, s. 18.
- 9 Medierådet 2014.
- 10 IKT är en förkortning av informations- och kommunikationsteknik.
- 11 TT 2015.
- 12 Young Bruehl 2013.
- 13 Bron och Wilhelmsson 2004.
- 14 Lundgren 2014; http://www.scb.se/Statistik/UF/UF0212/2013L14/UF0212_2013L14_SM_UF20SM1403.pdf.
- 15 INGEN INFO
- 16 Miklo 2015.
- 17 Nygård 2015, s. 2.
- 18 En filterbubbla är personligt anpassade resultat av en sökning efter information, till exempel då en användare använder en sökmotor på internet och en algoritm anpassar träfflistan beroende på uppgifter om användaren, såsom vad denna har sökt efter och klickat på tidigare. Syftet med att producera en filterbubbla är att visa det som användaren förväntas vilja se. En konsekvens blir att användare inte tar del av information som motsäger deras verklighetsuppfattning, vilket kan isolera dem intellektuellt i kulturella eller ideologiska bubblor. Framträdande exempel är Googles Personalized Search och användares personliga nyhetsflöde på Facebook. (<https://sv.wikipedia.org/wiki/Filterbubbla>.)
- 19 <https://www.youtube.com/watch?v=CzcysI3okiI>
- 20 Regeringskansliet 2016.
- 21 Ibid.

